

Námořník z domu s cimbuřím

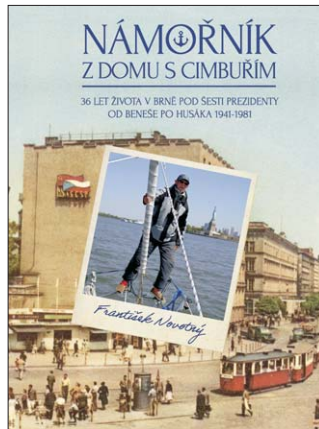
Paměti spisovatele, publicisty, námořního jachtaře, plastikového modeláře, překladatele militarií a znalce námořní historie Františka Novotného je možno zařadit mezi díla tzv. „malé historie“, která se na rozdíl od té „velké“ nevěnuje válkám a revolucím, osudům vládařů a vojevůdců a vzniku a pádu impérií, ale životům běžných lidí s jejich drobnými starostmi, ale i radostmi, do nichž ta velká historie proniká jen okrajově, ale v případě totalitních režimů, v němž autor skoro půl století žil, neúprosně. Proto paměti z „velkých dějin“ nepomíjejí nic, co autorův život poznamenalo – konec druhé světové války, jenž jako roční dítě málem nepřežil, komunistický převrat v roce 1948 s následnými politickými procesy, kriminály a tábory nucených prací, jimž autorův otec jen se štěstím unikl, měnovou reformu v roce 1953, ekonomickou krizi koncem padesátých a nástup obrodného procesu v letech šedesátých, což autor zažil jako vysokoškolák, až k sovětské invazi v roce 1968, Husákově normalizaci, sametové revoluci v listopadu 1989 a hospodářským „tunelům“ v následující dekádě. Autor pak líčí, jak se tehdy lidé tomuto pronikání bránili, čemuž je uzpůsobeno uspořádání paměti, které jsou periodizovány podle prezidentů, což signalizuje podtitul, a František Novotný na tehdejší události ještě reaguje v některých případech dnešními komentáři, neboť mnohé ze současné politiky mu připomíná minulé doby.

Autorovy vzpomínky na dětství přinášejí nejen vyprávění o škole a kupříkladu o hračkách a klukovských zábavách padesátých let, ale také postihují ideologický tlak, jemuž byly ze strany komunistického režimu vystaveny už děti, a jaké měl vlastně štěstí, že mohl žít v ochranné „bublině“ brněnského

jachtklubu a později v dalších. Tento stav obrazně opisuje jako život ve vesmíru s několika galaxiemi, jimiž jsou miněny ony ochranné „bubliny“ v podobě komunit, jejichž členem se postupně stal. František Novotný zde postihuje zajímavý sociologický paradox, totiž to, jak zájmové a společenské organizace, původně ustavené jako nástroje komunistického ovládnutí společnosti, ať už to byl Svazarm nebo Československý svaz tělesné výchovy, lidé najmě za Husákovy normalizace přeměnili tak, aby v nich našli útočiště právě před ideologickým tlakem, jež měly tyto organizace vyvozovat.

Vzhledem k tomu, že autor vyrůstal na brněnském jachtklubu, jsou jeho paměti též kronikou jachtingu v moravské metropoli a svědectvím o vzniku novodobého námořního jachtingu, jenž pak Františku Novotnému uhrnul a umožnil mu splnit si svůj mladický sen – stát se námořníkem. Nedosti na tom, jeho paměti jsou též kronikou plastikového modelářství v Československu, když patřil mezi jeho organizátory, a totéž platí i pro hnutí milovníků sci-fi, do něhož se v Brně zapojil mezi prvními, spoluzakládal zde sci-fi klub *Nyx* a podílel se na organizování *Draconů*, celorepublikových sjezdů milovníků sci-fi v Brně.

Paměti Františka Novotného nejsou jen vzpomínkami na vlastní život a na životy rodičů a přátel z různých komunit, na jejichž činnosti se podílel, ale také historií jednoho brněnského domu, onoho „domu s cimbuřím“ – a vlastně historií celého města Brna, jehož ulicemi autor čtenáře provází a popisuje, jak vyhlížely začátkem padesátých let, s prkennými ohradami na místě vybombardovaných budov a polepenými komunistickými agitačními hesly, kudy se ubíraly pokračování na str. 2

OBSAH

Námořník z domu s cimbuřím	1	Čtení na nočním trhu	18	Třeštění letitého popularizátora	160	28
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	O tom „Babylonu“ od Kuangové	20	Sbírka na pomoc Leonardovi		29
Hvězdný bulvár	3	Fantastika obecné potřeby	21	Snímek Bouřlivé výšiny:		
Těžký život aktivistův	13	Jiný názor (proč <i>Evropa nevzkvétá</i>)	23	Jedna adaptace střídá druhou		30
Zemřel Longin Albert Wdowiak	14	Nic starého nezapomněli...	25	DOGMA		31
Dániken, poutník po cestě ...	15	Časem s vědou – březen	27	Czech 21 st Century Short Stories		32
Smích jako zástěra	16	Královna komet – mezi dvěma návraty	27	Fantastická kniha roku 2025		32
Bankéři a dračí oko	17	Múzy kosmické	28	Zaslepená společnost		32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Včera začal duben a dnes jsme dokončili březnové číslo. Jestli se nepolepšíte stran příspěvkové kázně, bude další *Interkom* dvojčíslo. Má výtka se ovšem netýká Ondřeje Neffa, bez jehož fejetonů bychom v uplynulém měsíci byli doslova na suchu.

Se smutkem v srdci přinášíme na straně 14 kolektivní nekrolog našeho kamaráda Longina A. Wdowiaka a o stranu dál Ondřejovo vzpomínání na Ericha von Dänike-na, v minulém čísle už pojednaném z hlediska gastromomické historie.

Otázky času Marie Michlové najdete tentokrát až na konci čísla ve filmové rubrice, protože se zabývá adaptací *Bouřlivých výšin*.

Petr Svoreň, jr. už v dokonalé formě poslal recenzi detektivní série z Tchaj-peje od Eda Lina a Pavel Mandys přečetl a zhodnotil Bacigalupiho *Navolu*.

Vědecká rubrika Franty Houdeka se zabývá návraty královny kometa a tím, co se přihodilo mezi nimi, studii o současné fantastice přispěl Ivan Adamovič.

Náš věrný čtenář a přispěvatel Franta Novotný oponuje příspěvku Jardy Veise z minulého čísla, a jako zvláštní bonus přinášíme překlad Lucie Sulovské dopisu Jevgenije Primakova soudruhu Brežněvovi, který snad uvítá každý autor alternativní SF historie. A vlastně i každý, kdo se zabývá historií obecně, dokument pomůže nahlédnout do ruské blízkovýchodní politiky, jak ovlivňuje svět do dnešních dnů.

Hvězdný bulvár má tentokrát deset stran (a kousek). Může za to hlavně fotopřiloha dokumentující mé narozeniny, slibuju, že něco podobného neuvidíte nejméně deset dalších let. Lidé, pište...

Zdeněk Rampas

Předplatné i doplatné na 2026

Ač se ani *Interkomu* nevyhnula zdražovací spirála, ponecháváme předplatné do ČR na 500 Kč. Platit lze přes konto u Fio banky, číslo konta je: 2700397108/2010. Pokud si nejste jisti, jak na tom jste s platbou za minulé ročníky, napište mi.

Počet čtenářů, kteří chtějí zasílat *Interkom* jen a pouze v PDF formátu, každým rokem roste. Pošlete mi na na výše uvedené konto symbolickou stokorunu, ať vím, že o to zasílání i v tomto roce stojíte. Slovenští zájemci mohou pro platbu ze SR využít IBAN: SK89 8330 0000 0027 0039 7108 (platbu zadejte jako vnitrostátní převod v eurech podle momentálního kurzu).

ZR

Námořník z domu s cimbuřím, pokračování ze str. 1

prvomájové průvody a při vojenských přehlídkách rachotily tanky, jak se změnilo do dnešní podoby, a které brněnské budovy pomáhal stavět v rámci předmětu pracovní výchova na střední škole.

První zaměstnání pak autorovi umožnilo, aby v pamětech ironicky komentoval tehdejší investiční výstavbu, včetně tak významné stavby, jakou byla první československá jaderná elektrárna A1 v Jaslovských Bohunicích, a poté, co byl kvůli nesouhlasu se sovětskou okupací vyhozen, takže první plavbu na moři absolvoval jako nezaměstnaný, může čtenář jeho očima nahlédnout, jak se v Československu zaváděly počítače a co to obnášelo pracovat jako technik u sálového počítače, že to mohlo člověka přivést až před soud.

Původně měly paměti končit přestěhováním z „domu s cimbuřím“ do kohoutovickeho sídliště v roce 1981, ale autor připsal dodatek *Námořník abonentem na lince č. 137*. Když se svět po roce 1990 otevřel, mohl se věnovat práci profesionálního jachetního kapitána, takže své vzpomínky na dvacáté století uzavírá jako jachtařský cestopis, aby doložil, že si svůj sen splnil a opravdu se stal „námořníkem z domu s cimbuřím“.

Nová vlna

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 3/2026 (387)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6,
161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Redakční kruh

Franta Houdek, Jan Vaněk jr.
a Michaela

Autoři tohoto čísla

Ivan Adamovič, Filip Gotfrid,
František Houdek, Petr Krejzek,
Pavel Kosatík, Pavel Mandys,
Marie Michlová, Ondřej Neff,
František Novotný, Alexandra
Pavelková, Zdeněk Rampas,
Lucie Sulovská, Petr Svoreň, jr.,
Pavel Vachtl

Fotografie

Michaela Rampasová, Martin Stolař,
Roman Štědronský, Jan Vaněk jr.

Sponzoři tohoto čísla

Miloš Podpěra, Jiří Doležal,
nakl. Epocha, Jiří Grunt,
Petr Habala, Jan Haberle,
Pavel Kavánek, Daniela Kovářová,
Václav Vlk

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla: 2. 4. 2026

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Na pátku třináctého je nejhorší ... pondělí šestnáctého.

CHROCHTADLO

Chuck Norris ve skutečnosti zemřel už před deseti lety. Smrt se mu to jen bála říct.

Grob

Nevyprávějte vtipy o tlustých lidech. Širší publikum je neceněn.

CHROCHTADLO

V Americe protestují desetitisíce protestujících proti zabití muže, který dal zabít desetitisíce protestujících za to, že protestovali.

RIP

U ajatoláha je to opačně než u papeže, to, že vybrali nástupce, signalizuje černý kouř.

E2E4

Byla to strategická chyba, že se Evropa odvrátila od spolehlivé, cenově dostupné a nízkoemisní jaderné energie.

Ursula von der Leyen, březen 2026

◆ ◆ ◆

● **16. února** zatímco jsem s Michaelou obdivoval Petrovy fotografie ve Škoda ateliéru ve Vodičkově ulici, Jaroslav Olša, jr. přednášel v Juditině věži Klubu Za starou Prahu o korejských nájemních Werichovy vily. Zase se ozvali zájemci o knihu *Han Hung-su – otec československé koreanistiky*, kdo to mohl v roce 2014 tušit.

● **17. února** domlouvám s tiskárnou technické detaily Frantovy veleknihy a ujišťuju se, že Edita počítá se středěční přednáškou v Klubu Julese Vernea, tedy že má opuštěk od potomstva.

Edita hned druhý den poslala anotaci s prosbou o ilustrace z verneovek. Ty bleskurychle poskytl Ondřej Neff.

● **18. února** vyrážíme ke Kosatíkovým na přednášku a besedu s Rastislavom Káčerom. Předem jsem vyslechl podcast *Paměti národa* (Dobrovský a Šídlo) a očekával jsem zajímavé téma, takže jsem pozval i mladého politologa, který právě obhazuje práci o populismu a referendech ve Velké Británii, našeho příspěvatele Petra Svoreně, jr. Nakonec pro nemoc nedorazil, a řekl bych, že o mnoho nepřišel, Káčer se projevil jako celkem nudný a mnohomluvný eurofederalista. Který ví, co by pro nás bylo dobré, nechápe, proč to lidé nechťejí, a nenapadají jej žádná jiná řešení než to jeho nejspíše neuskutečnitelné.

Tady je trochu zábavnější, asi proto, že ho Dobrovský a Šídlo moderovali: <https://www.youtube.com/watch?v=EwtiSOSZbxY>

Vždy zdvořilý a přející Pavel to viděl takto:

Leckde na světě, vůbec ne jenom v Americe a Evropě, se mnoho a a mnoho lidí v tomhle čase schází a debatuje o tom, jak bude vypadat budoucí světový řád: ten starý známý je pryč a o tom, co přichází, zatím panuje tolik divokých představ, že přirovnávat to k řádu by bylo předčasné. Jsem rád, že k nám domů na téma budoucnosti Evropy a světa přišel promluvit Rastislav Káčer, člověk s diplomatickými zkušenostmi z Bru-

Dita Hradecká a Pavel Kosatík vás srdečně zvou do salonu U Labutí na Hradčanském náměstí č. 11, **ve středu 18. února od 18 hodin** na další **Slovenský večer**, konkrétně na přednášku/besedu

Rastislava Káčera

na téma Jak federalizovat Evropu?

Hostem je bývalý slovenský ministr zahraničí (ve vládě Eduarda Hegera) a velvyslanec SR ve Washingtonu, Budapešti a Praze, znalec politiky mezinárodní i domácí (slovenské i české).

Po skončení akce jste zváni na sklenku vína. RSVP do 12. 2. 2026

selu, Washingtonu, Budapešti a Prahy, slovenský ministr zahraničí v Hegerově vládě.

Mám ho rád nejenom pro erudici. Od prvního setkání mě odzbrojuje otevřeností a přímostí řekl bych nediplomatickou. Je to člověk, který kdysi uvěřil ve fair play, takže podle ní jede a pojede. Je z těch lidí, se kterými bych, jak se říká, šel s chutí krást koně, tj. pustil se v zásadě do čehokoli.

● **19. února** jedeme na Malou Stranu do Amerického centra na vernisáž výstavy o Česko-amerických malířích Kalifornie, kterou původně uspořádal Jarda Olša, jr. v Los Angeles. Výstavu zahájil s Helenou Musilovou, hlavní kurátorkou Galerie Hlavního města Prahy, která velmi vtipně zavzpomínala na roky spolupráce, jak ji zprvu poněkud děsily Jardovy nestandardní metody, zkrátka často něčeho dosáhl, protože nevěděl, že to nejde nebo se to nesmí. Mezi na panelech představenými umělci byli například Fred M. Sersen (Ferdinand Metoděj Sršeň), který

získal dva Oscary za zvláštní filmové efekty, dále Emil Kosa Jr., který získal Oscara za svou práci na velkofilmu *Kleopatra* (1963), nebo Jerry Gebr (Jaroslav Gebr), který maloval obálky alb pro Franka Sinatra. A spousta dalších umělců, kteří uspěli za oceánem, ale v současnosti se o nich příliš nemluví.

Z hostů, které jsem pozval, dorazili jen Dáša Heřtová (zbytek rodiny choří), Honza Vaněk jr. (brzy ale odkvácil do Knižovny Václava Havla na přednášku Pavla Koubského o AI, vizte <https://www.youtube.com/watch?v=1rHc68t3x1o>) a Bohouš Šír s manželkou, ale možná je to dobře, během zmíněného zahájení byly všechny židle obsazené, a to i přesto, že občerstvení tradičně nestálo za mnoho, supervelmoc se asi nemusí podbízet jako Filipíny nebo Ázerbájdžán, nebo je šéf centra trochu šetřílek.

Večer dorazila pozvánka na KJV.

● **20. února** v MATu s Pátečníky, probírám s Frantou distribuci jeho knihy, nejzajímavější část společné večere bylo vzpomínání na prastrýce a pradědečky, kteří byli jako legionáři v Rusku. Škoda, že mnoho jejich deníků vzalo za své během protektorátu a vlády komunismu.

Franta Novotný navíc absolvoval představení opery *Zlato Rýna*. Celkem se shodl s oficiální kritikou, že místo Rýna dostal zahradní postřik, a navíc na rozdíl od ní postřehl, že celé provedení je progresivistickou dekonstrukcí základů evropské kultury, tedy jejich archetypálních mýtů.

V Ostravě začal knižní veletrh a právě před 100 roky se narodil Richard (Burton) Matheson, scenárista a spisovatel, autor románů *Já, legenda* a *Zmenšující se muž*, jimiž se později ve své tvorbě zásadně inspiroval třeba Stephen King.

● **21. února** s Frantou Houdkem pracujeme na korekturách minulého *Interkomu*. Mezitím se nám na politické scéně urodilo truhlíků a tajtrlíků, vyděšených z toho, že se našinec Macinka opovážil promluvit mezi velmoži:

Tak si zrekapitulujme, kdo všechno v souvislosti s diskusí Petra Macinky s Hillary Clintonovou, tak oceněnou americkou administrativou a lámající rekordy ve sdílení, že sebe udělal tajtrlíka. Tajtrlík Kupka psal o truhlíkovi z okresního přeboru, tajtrlík Rakušan o mnichovském trapasu, tajtrlík Jurečka o namazání na chleba, tajtrlík Zdechovský o buranovi a idiotovi, tajtrlík Bartoš o ostudě a hrubém vyhození atd. Tajtrlíci z TOP 09 si k tomu dokonce odhlasovali partajní usnesení, že Macinka škodí Česku, a vyzvali k návratu ke kurzu minulého ministra, kterého si nikdy nikdo nikde nevyšiml. Sám tajtrlík Lipavský napsal o poškození obrazu Česka v zahraničí, pořídil si nový účes, projel se metrem a spořádal pár hot dogů. **Miroslav Korecký**

● **22. února** Michaela zkontrolovala naše korektury a já posílám *Interkom* do tiskárny.

Mezitím odpovídám Martinu Macáškoví na mail ohledně prázdninových conů, kdy by se mohl zase ukázat v Evropě.

● **23. února** nás navštívili náš vědecký redaktor Franta Houdek. Míša nás nejprve vyhnala na krátkou procházku, abychom si společně užili jedno z prvních slunečních odpolední, a pak jsme probrali *Interkom*, nové knihy a život vůbec.

V podvečer čekám na pravidelný fejeton Ondřeje Neffa na ČRo Plus a místo něho slyším Apolenu Rychlíkovou. Doufám, že jde jen o nic neznamenající nevýznamnou aberaci.

● **24. února** uběhly čtyři roky od ruského vpádu na Ukrajinu. Jsem zvědav, zda se pozítří bude stejně intenzivně připomínat noc ze 26. na 27. února 2014, kdy se neoznačená ruská vojska vylodila na Krymu a kdy Evropa neudělala vůbec nic.

Z *Deníku N* se dozvídám, že už je hotova první řada *Rytíře Sedmi království*. Zjevně i *Deník N* může být užitečný, navíc po četbě článku Vítky Svobody *Jak mi ukradl srdce citlivý rytíř Sedmi království, který nechápe, proč jsou všichni tak zlí* nemohu říci, že jsem nebyl varován.

● **25. února** slyšíme od rána a od našich politiků chválu na Macinku za jeho proslov na Valném shromáždění OSN a na Radě bezpečnosti. Nemohu si nevzpomenout na Koreckého sobotní shrnutí.

20 000 mil nad mořem a ještě výš

To byl název přednášky Edity Bromové, na kterou jsme se v podvečer s Michaelou vydali do MATu na schůzku Klubu Julese Vernea. Dorazili jsme jako první, proto mi číšník předal vzkaz, že v dubnu nám už někdo čtvrtou středu v měsíci obsadil. Pak přišel Filip s Tess a Boženkou v rekordním čase z Časlavské. Pak se přiloudal zbytek obvyklého členstva: Leonid, Franta Novotný, Honza Pavlík s Jarkou a hlavně přednášející Edita v doprovodu Jardy Houdka a Majka Marčíšovského s partnerkou. Předseda Richard byl tuze a asi i nakažlivě nemocný, takže jen donesl nějaké knihy a odkvácil se domů léčit.

Edita se odpíchla od Julese Vernea, který jasně chápal, že při průzkumu temných a nehostinných mořských hlubin, kam lidská noha dosud nevkročila, se neobejde bez elektřiny. Proto je jeho *Nautilus* plně elektrifikovaný. Soudobí dobyvatelé jasně chápou, že při průzkumu temných a nehostinných hlubin vesmíru, kam lidská noha dosud nevkročila, se rovněž neobejdou bez elektřiny. Kdo jim ji ale ve vesmíru poskytne? Kde najdou na Marsu elektrickou zásuvku? Budeme posílat jaderné reaktory do kosmu? Stavět elektrárnu na Měsíci? A bude na ní česká vlajka?

● **26. února** zemřel spoluautor geniálního *Červeného trpaslíka* Rob Grant. Loni byl přítom velmi milým hostem na *Comic Conu Prague*, a vůbec s ním byla neskutečná zábava. A aby toho nebylo málo, se zpožděním se dovidáme, že 21. února zemřel Dan Simmons.

Před sedmdesáti lety, 26. února 1956, došlo k události, která během krátké doby začala měnit svět – nebo alespoň tu

část světa, která se nacházela za železnou oponou, v područí sovětského komunistického režimu. Tento den skončil XX. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu, na kterém tehdejší generální tajemník strany Nikita Chruščov pronesl projev odhalující zločiny Stalinovy vlády a důsledky jeho kultu osobnosti. Že byl zrušný celý sovětský režim, se ale smělo říkat až tak za dalších cca 35 let, a že šlo vlastně o jinou formu ruského imperialismu, nám došlo až v roce 2022.

● **27. února** odpoledne se u nás s novou verzí databáze (a knižním dárkem k blížícímu se jubileu) objevil Jirka Doležal, pak jsem se vydal do Čáslavské, kde mi z tiskárny nechali výtisky *Interkomu*, které si předplatitelé odebírají osobně, a krátce po čtvrté jsem zaparkoval v MATu u stolu Pátečnicků.

Leonid se už chystá do Bratislavy na křest knihy *Italští mis-tři šermu*. Pavel Voženílek se příliš nezdržel, ale vystřídal jej Daniel Pagáč.

Dorazím domů a volá Jarda Olša s projektem českých fantastických povídek v somálsčině.

● **28. února** přišel povzbudivý mail z Japonska: *Dobrý den, milý Zdeňku, konečně jsem dostala zprávu od své redaktorky, že jsou hotové autorské výtisky naší nové knihy. Datum vydání je stanoveno na 9. března. Moc ti děkuji za veškerou tvou pomoc, velmi si jí vážím. Mohu poslat všechny knihy najednou na tvou adresu? Můžeš mi prosím pro jistotu napsat tvou adresu? Je něco, na co bych si měla dát při posílání knih do Česka pozor? Srdečně zdraví Kiyomi*

● **1. března** se probouzíme do reality Iránské války. Někteří ajatolláhové se ani probudit nestihli, jak pravil Navara: *Celý život zasvětil apokalyptické válce proti Izraeli a USA, a nakonec zemřeš hned na začátku prvního dne první raketou. Tomu říkám blbá smrt.*

● **2. března** shledávám, že svět je zase v pořádku. Ondřej má svůj pondělní fejeton, koukněte na stranu 16.

Bratříček má dnes 36 let. Pravil, že v tomhle věku Russel Crow točil *Gladiátora*.

Večer kompletujeme *Interkomy* pro Národní knihovnu, tedy já a Michaela mi pomohla, když se vrátila z divadelního představení *Ostře sledovaných vlaků*, na které ji pozval František Novotný.

Magnesia Litera za fantastiku (nominace)

● **3. března** napsal FRIZER na NYXu: Nominace na *Magnesii Literu* za fantastiku jsou venku. Kterého lunatika napadlo nominovat *Legii*, *Bezčasí* nebo *Tři čtvrtě na šilenství*...

Rovnou to můžou dát *Paláci šupinatých koček*.

Kouknul jsem na longlist na dost špatně udržované stránky *Litery* (někdo smazal většinu obálek prvních ročníků).

<https://www.magnesia-litera.cz/kategorie/fantastika/>

Ludmila Svozilová: Ante Portas

Jela Abásová: Tři čtvrtě na šilenství

Jarmila Kašparová: Palác šupinatých koček

Kristýna Sněgoňová: Bezčasí

Madla Pospíšilová Karasová (ed.): Bolestíny

František Kotleta & Kristýna Sněgoňová: Legie

Kateřina Šardická: Neklidný hrob

Leonard Medek: Pán černých zrcadel

Jakub Mařík: Za sloupy Héraklovými

Za pár dní, kdy byly zveřejněna nominace, v mém seznamu prvních tří položky, vidíme, že to FRIZER docela trefil :-).

Připomíná mi to divíci zaopatřovací ústav (občas i věčně) začínajících autorek (12 nominací) a tři zavedených autorů.

Můžete si říci, co jiného se dalo čekat od poroty trvale přepracovaného Ivana Adamoviče, mnohoobročníka Borise Hokra a aromantické asexuálky Saši Petákové. Může to být ale i tak, že tyhle ankety nemají hledat dobré věci, jen momentálně (v daném roce) nejlepší.

Legie mi po přečtení prvních dvou svazků připomenula dávného JFK, zatímco, řečeno s **velkou nadsázkou**, v prvním dílu neprůstřelný Žambochův hrdina obluzoval ženy francouzskými víny a řečmi o existencialismu, ve druhém JFK Jirky W. Procházký navazoval kontakt tím, že jim hodil za výstřih myš.

V *Legii* nešlo o charakter hrdinů (krom kapitána Moravce to vesměs jsou jen figurky), tam se velmi lišila nálada prvního Kotletova dílu od druhého, který spáchala Kristýna Sněgoňová. Bezvýhodný horor se změnil na lunapark, dvoučlenné spoluautorstvo si ale dalo práci a v dalších dílech vytvořilo celkem konzistentní kompromis.

Pak jsem si pod vlivem autogramiády na *Hororconu* koupil a přečetl *Bolestíny*, leč autorky se nakonec ukázaly být zajímavější než jejich povídky. Tomáš Němec mi věnoval Maříka: *Za sloupy Héraklovými*, o těch snad někdy napíšu něco víc.

Večer píše Leonid, že zařídil posunutí dubnového KJV o týden později, sláva, potom, co jsme se nekonali v lednu, bychom to mohli po druhém výpadku rovnou zavřít. Přeháním, překonali jsme i covid, člověk tak rychle zapomíná.

Já rozesílám do fóra SF klubů následující text:

Hola hola, vypadá to, že uzávěrka nominací na ocenění ESFS je právě (a už) za měsíc, v pátek 3. dubna 2026.

A protože je letošní Eurocon v Německu, konkrétně v Berlíně, dá se očekávat, že tam budeme mít pár zástupců, můžeme se tedy pokusit získat nějakou cenu pro naše autory, výtvarníky nebo jiné velikány. Šance je to nenulová i díky tomu, že těch kategorií jsou mraky. (Lze nominovat osobnosti i jejich díla, komiksy, fanziny, weby, časopisy, divadelní představení a nezapomeňme na překladatele a nakladatele...)

Své návrhy a nápady mi pošlete do konce března.

A přidat jsem i informaci o Leonardu Medkovi, vy ji najdete na straně 29 dole, potěšilo mě, kolik SF klubů hned reagovalo.

● **4. března** vidím, že spousta fanoušků, kteří včera dostali můj mail, přispěli na Leonarda, částka vzrostla skoro o třetinu. Odpoledne jdeme do Grosseta na schůzku s autorem naší rubriky *Britská konzerva* Petrem a jeho rodiči.

● **5. března** jedu odpoledne na kus řeči s felčarem, pak jsem zajel do Časlavské, Tess končí a už tam místo ní zacvičovali nováčka Jírku, pak jsem se přepravil na Břežanku dodat Jardovi Houdkovi knihu pro Haninu k MDŽ.

● **6. března** napsal Ondřej Neff: *Okamura je zbytečně zbabělý, když se nenechal vydat soudu. Jeho slogan „chirurg z dovozu“ má ve světle posledních událostí jiný obsah. Okamura by mohl například před soudem – samozřejmě v září reflektorů a kamer – vystoupit se statistikou útoků nožem v sousedním Německu. Mohl by svoji migrantskou agendu rozpálit naplo. Protože je sráč a dovede jen držet štafle, před soudem se schoval a příležitosti stát se tribunem lidu nevyužil.*

Když jsem to četl, tak mě napadlo, že z Okamury mohl být něco jako Dimitrov naruby. Tedy pokud by naše soudy byly alespoň tak férové jako ty v Německu v roce 1933.

Existuje moc pěkná vizualizace kulturního obohacování nožem, docela strašidelná, když si vyberete delší interval, týden, měsíc nebo rok: <https://messengerinzenidenz.de/>

Tohle jsme probírali v MATu a ještě, že *zkrachoval řetězec Levné knihy, to je skoro konec jedné éry. Dozvěděl jsem se to díky mailu z Knihobotu, což je myslím podnik, který k zániku Levných knih též svou troškou přispěl.* (Viktor Janiš)

Na pomoc Leonardu Medkovi se už vybralo 470 tisíc, do konce víkendu to snad dá půl milionu a do konce sbírky jsou tušince ještě skoro dva měsíce.

● **7. března** jsem dokoukal *Rytíře Sedmi království* a je lepší než jsem čekal (a předtím trochu pracoval na *Interkomu*).

● **8. března** jsem zhlédl film *Bugonia*. Je to třetí „oscarový“ film, na který jsem se nedávno koukal, ale první, který mě neotrávil. Po *Jedna bitva za druhou* (staří zfetovaní revolucionáři jsou stejně trapní jako jejich dnešní protivníci) a *Hříšnicích* to bylo velmi příjemné osvěžení. Oceňuju také profesionální dabing, který skvěle zachovával jazykové vrstvy korporatštiny.

A také máme MDŽ, našim feministkám už hrabe jako Grétě a bojují za režim, který by je s gusem ukamenoval. Všimněte si tvaru písmena A, těžko si představit jasnější výzvu k dalšímu holokaustu.

● **9. března** jsem zase kouknul na transparentní účet, přes víkend se o sbírce na Leonarda dověděla asi další spousta lidí a jsme už 25 tisíc přes odhadovaný půlmilion.

Na Michaelu dolehla nějaká rýma, tak se o pohoštění Pondělníků starám já. Bidlovi i Filipovi se samozřejmě podařilo zavolat mi vždy, když jsem měl ruce v nějakém hrnci.

První dorazil Bidlo, dověděl jsem se o jeho štrapácích s bydlením na venkově kvůli rekonstrukci pražského bytu, pak Filip s Bí, Terezou a Tomem Štípským, který mi přinesl k blížícím se narozeninám *Zpěvy Maldororovy*. S drobným zpožděním pak ještě dorazili Honza Vaněk jr. a Hanka Nájemníková. Neviděli jsme se takhle pohromadě tak dlouho, že jsme celý večer jen prokecali se spoustou lahvi dobrého vína, které dovlekl Tom.

● **10. března** přesvědčuju celní poštu, že k zásilce označené jako DAR opravdu nemám ani fakturu, ani objednávku.

Den jako korálek™ (tuším, že Bratříček)

● **11. března** čekám balíček knih z Japonska. Celní pošta se ohlásila na dobu mezi 10:10 až 12:10.

Michaela polehává s rýmou či čím, tak se neodvažuju do sprchy a pobíhám po domě v županu. V půl jedné volám na číslo přepravce, kdy že dorazí. Nezvedá to. Nakonec se z téhož čísla o hodinu později dovím, že auto je před domem. Zaplatím 350 korun za zjištění, že zásilku není třeba clít, a mohu se potěšit s výtisky *Czech 21st Century Short Stories*, které z velké části rozdám autorům a ilustrátorce snad už za týden.

Před 15 roky, tedy v roce 2011, v Japonsku tšunami způsobila havárii jaderné elektrárny Fukušima. Němečtí Zelení (nejspíše placení Ruskem) díky tomu konečně dosáhli likvidace jaderné energetiky. Kvalita a síla evropské demokracie se prokázala tím, že někdy v tomto týdnu i šéfká EK připustila, že to byla kravinu, nicméně jak dodal německý kancléř, dnes už se s tím nedá nic dělat. Jezte hodně zeleniny a možná se dožijete, že za dalších 15 let se totéž dozvíte o spoustě dnešních woke, migračních a zelených vymožeností.

Večer jedu na Prosek do *Prosecca*, kam Milena sezvala přátele a pamětníky na počest Edy Ecka.

Dorazil jsem jako první, pak tuším Honza Vaněk jr., po něm Vilma s Marinem, ta Jolaně přinesla bundičku, kterou na minulém večírku zapoměla na Vydrovce Česlava nebo Ludmila, ale zavazadlo si tím neulehčila, Milena Vilmě přinesla krabičky od výslužky z minulého večírku a já výtisk *Czech 21st Century Short Stories*. Jolana po bezmála třech hodinách mlsání a povídání připomenula, že jsme se nějak nedostali k Edovi, tak jsem doporučil, aby si každý znovu přečetl *Interkom* 2-3 z roku 2012, kde na něho vzpomínáme.

● **12. března** zase jedu k felčarům U Průhonu, a zase na lačno, nejprve mi v deset vzali vzorek krve, pak jsem vypil nějaký cukerný koncentrát a po dvou hodinách v čekárně, kde jsem konečně dočetl Lemův *Mír na Zemi*, mi šikovná sestřička udělala do ruky druhou díru a já se vydal dospat domů.

● **13. března** už docela vycvičený řidič z Akontextu dovezl kolem poledne (asi mě nechce vidět v županu) knihu *Námořník z domu s cimbuřím*. Podobně kavalírsky se zachovala Česká pošta, která ohlásila neočekávaný balíček mezi jednou a třetí,

Feministické ženstvo vyzývá ke genocidě, jinak si tvar písmena A nedovedu vysvětlit.

a vskutku jej kolem druhé dopravila. Byl v něm dárek od Pepy Vašáta, sklo gravírované všemi mými tituly a zásluhami ☺.

Potom jsem jeden výtisk *Námořníka* odvekl (má skoro dvě kila) na čtvrtou do MATu, kde jsme oslavili jak knihu tak Frantovy nedělní narozeniny. Já mezitím chválil pozoruhodný film *Bugonia* a seriál *Rytíř Sedmi království*, což Leonid prokládal šermířskými historkami. Pak jsem se vydal k Honzovi Hýskovi pro pár *Pochodů kalíře*.

Mezitím píše Ivan Adamovič (člen poroty ML) na FB:

Dnes od 18 h odtajníme na Comic Conu (místnost Book Line) tři tituly nominované na cenu Magnesia Litera za fantastiku. Na místě bude jak porotstvo, tak příslušné autorstvo a za Literu také nejvyšší Mandystvo. Pro orientaci: stačí jít proti proudu lidí, kteří půjdou na stejnou hodinu na besedu s Madsem Mikkelsenem.

● **14. března** mě Google upozornil, že zase máme *pí den* 3.14. A na sbírce pro Leonarda je 600 tisíc, dotáhneme to na milion?

● **15. března** končí ComicCon Prague, měli jsme jiný program, ale Jelena Příplatová nás na Facebooku pravidelně informovala o pořadech, na které bychom šli (kdybychom tam byli ☺).

Před 100 lety se narodila **Ludmila Freioná** a narozeniny dnes slaví **František Novotný**. Ve věku devadesáti sedmi let zemřel **Len Deighton**, autor alternativky *SS-GB*, která také byla adaptována jako minisérie *SS-GB: Hitler v Británii* (2017).

● **16. března** vstanu a už pět nepříjatých hovorů, Peter Pavelko zapomněl, že už mi psal, že 18. března nebude v Praze, hned potom se dovídám, že gymnazisté v Rokycanech přišli na školní akci v maskách Ku-klux-klanu. Ředitel podal na ně i sebe trestní oznámení! To je vůl, při trošce dobré vůle by to šlo ukecat na Křemíčka s Vochomůrkou. Ne?

● **17. března** 1936 se před 90 roky narodil Jiří Grygar. Pro představu: obchodní dům Bíla labuť byl otevřen až o tři roky a dva dny později.

Ivan Adamovič napsal: *Vše nejlepší Jiřímu Grygarovi k devadesátinám. Vyrůstal jsem na jeho knihách v edici Objektiv ilustrovaných nemějí genialem J. Malákem, seriál Okna vesmíru dokořán jsem si nahrával na magnetofon a pak přepisoval, abych měl ten obsah zachovaný (video tehdy nebylo).*

ČRo Vltava natočil tuším ke Grygarovým osmdesátinám sérii vzpomínkových monologů, má to několik hodin. Utkvěla mi scéna, jak mladý JG zjistil, že je v něm talent popularizátora. Chodil do nějakého kroužku pozorovatelů meteorů, což obnášelo ležet celou noc na lehátku a křiknout, když se něco mihne oblohou. (A hned ráno pak jít beze spánku do školy.) Když si takto po kroužku nesl náctiletý JG za ranního šera lehátko domů, zastavila ho hlídka VB, kde to prý ukradl. JG jim dal obšírné školení o meteorech. „Když jsem se chytil u TOHOTO typu posluchačů, a vy víte, co byli tehdejší policajti zač, tak jsem věděl, že ve mně něco je.“

My balíme věci, které chceme zítra v *Kotelně* rozdat, třeba knihy pro Ondřeje Neffa, kterého jsme neviděli už celou věčnost. Filosof Beňovský mu posílá svůj komiks ARI, který jsem vlastně vydal jen díky tomu, že jej poslal Ondřejovi, a od Vánoc tu na něho také čeká kniha Slávka Švachoučka *OKAP (O kočce a pejskovi)*.

70

● **18. března** odpoledne vyrážíme do *Kotelny*, kde se obvykle pořádají Horrorcony, dnes tam ale budeme mít vlastní program. Cestu se nám podařilo synchronizovat s naším dobrovolným pořadatelem

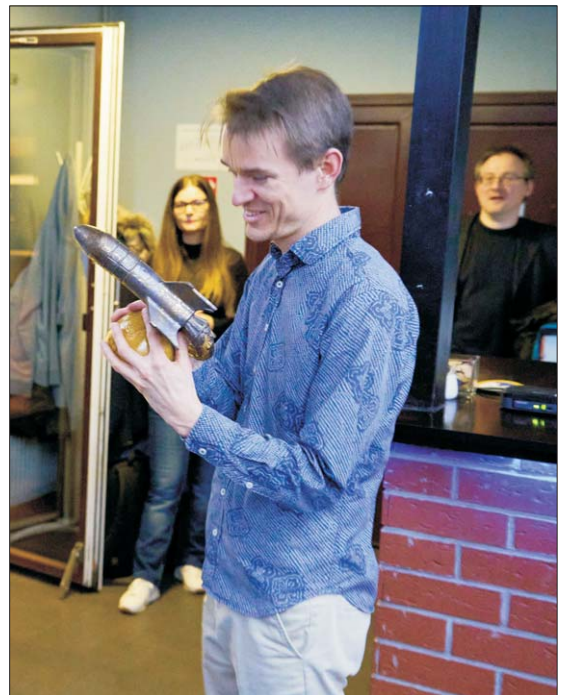
Honzou Vaňkem jr., se kterým jsme od náměstí Míru jeli spolu. Chvilku po čtvrté jsme dorazili na místo, vybrali stůl na dary, přehráli fotografie z roku 2016 do místního PC, umístili kasičku pro lidi, kteří by chtěli přispět na raut (hlavně tedy na pítí), a podobné organizační záležitosti. Já ochutnal dvě už přichystané polévky pro promrzlé dorazivší, boršč byl výborný, ale slovenská *fazulačka s úděným* byla prostě božská.

Uvedu výtah z jídelničky *Kotelny*, aby se chytli za nos ti, kdo nepřišli, ač mohli, a také pro ty, kteří si spletli domácí sekanou s chlebem a divili se pak nezvykle vysokému obsahu masa v pečivu (obvykle tomu bývá naopak): hovězí guláš, kuřecí stehna, domácí sekaná, kuřecí stehna v BBQ, kuřecí rizoto, pečené klobásy, gratinované brambory, štrouchané brambory, rýže, grilovaná zelenina, noky s omáčkou z medvědího česneku, sýry, čerstvá zelenina – rajče, paprika, okurka, míchaný listový salát...

Chvilku po půl páté dorazila část ostravské výpravy, Blanka Fuceková, Mirek Janáč a Strejda Otava, tedy bez Aleše Kovala, který měl na čtvrtek ráno objednané pacienty, a Pavla Poláčka, který ještě běhal po Praze. Všichni přijeli už ranním vlakem, aby jim ani obvyklá nespolehlivost českých drah nezabránila v účasti, a vlastně to byl dobrý nápad, protože jakmile se nasýtli Prahy, přijeli do *Kotelny*, kde jsme si mohli chvíli v klidu popovídat. Blanka mi za klub (i sebe) upekla makový a tvarohový frgál donesený v krabicích s velkou sedmdesátkou, Aleš po Mirkovi poslal LP s nahrávkou koncertu své dcery a Mirek (nebo Strejda) mě počastoval moravskou pálenkou, Strejda se sháněl po Frantových memoárech, ale ty dovekl náš synek až asi za hodinu.

Pak také ještě před pátou a také trochu promrzlá dorazila plzeňská delegace reprezentovaná Danielou Kovářovou a He-

lenkou Šebestovou. Ta mi přivezla velkou krabici s průhledným víkem, za kterým bylo devět druhů macronek se sciifickými motivy. Taková krabice se kvůli křehkému obsahu musí nést zvláště opatrně, tak mi bylo jasné, proč Helenka měla levodové ruce, ale jistě se brzy zahřála fazolačkou.

Poslední (jednočlenná) mimopražská výprava, která se objevila ještě před pátou, byla Karolina Francová. Okolo páté už jsem ztratil přehled, začali docházet Pražáci, dostal jsem spoustu dalších lahví a knih, z nichž jsem se některé chystal koupit a některé dokonce přečíst, moc děkuju. Vtipálek, kterého nebudu jmenovat, mě počastoval Kotletovou *Magickou swingers pártý* (to byla asi ta největší), a od Leonida jsem dostal maličkou sbírku *Břítvou po klavíru* jako vzpomínku na Ivo Medka Kopaninského. Největší raritou ale byl dárek od Jardy Olši, jr., brzy sto let staré vydání *Amazing Stories Quarterly*, Summer Edition 1930 s novelou *Paradise & Iron* od M. Breuera. Navíc jde o výtisk s příběhem, zřejmě nějaký čas sloužil jako podklad pod terčem Býčího oka :-).

Pak (vedle asi osmdesáti Pražáků) dorazil i Pavel Poláček, který pro mě připravil několik misek svého proslaveného aspíku, Tereza Březinová se třemi dorty, Klímovi, Filip s děvčaty, dobře zastoupená byla i překladatelská divize: Viktor Janiš, Richard Klíčnick, Radovan Zítka a hlavně Pavel Bakič, za spisovatele vyberu Frantu Novotného, Danielu Kovářovou a Petra Stančíka, když i ten dorazil, mohli jsme si odbýt oficiální část programu. Zahájila jej má drahá polovička Michaela:

Vážení a milí, mám radost, že vás můžu přivítat – mnohé po deseti letech – na oslavě životního jubilea prezidenta Československého fandumu Zdeňka. Děkuju Honzovi Vaňkovi za pomoc při organizování dnešního setkání a Tereze Březinové za úchvatné dorty.

Minule jsem se zmínila, že fandom je vlastně velká rodina. Raduju se, že se tu dneska setkáváme, povídáme si o všem možném a zkrátka si rozumíme.

Bohužel v rodinách se stává, že se při podobných příležitostech vzpomíná na ty, kteří tu s námi už nejsou. Dovolte mi, abych do sciifického nebe pozdravila naše kamarády: Zdeňka Pobudu, Honzu Hlavičku, Ivana Kmínka, Honzu Kantůrka, Janu a Jarka Rečkovy, Zdeňka Pávu, Jarka Mosteckého, Netopejra, Zdeňka Tuneláře Zachodíla, Evu Hauserovou, Libuši Čermákovou, Egonu Čierneho, Šimona, Vlada Srponě, Mia Butoru, Igora Melicherčíka, Marcela Gruna, Ivana Hraničku, Vlastu „ABC“ Tomana, Vládu „Drevokocúra“ Veverku.

*Letošní setkání se od toho minulého liší v tom, že zatím nevyšlo speciální číslo Interkomu. Prosím všimněte si slova **Zatím**. Existence tohoto Interkomu závisí totiž na vás, zda přispějete k jeho vydání tím, **že pošlete své texty**. Můžou být jakékoli, ale nejvíc by nás potěšil příspěvek „Jak jsem ke sci-fi přišel / přišla“. Několika z vás / nás už toto povídání v IK vyšlo, ale na spoustu dalších ještě čekáme. I takhle se dá psát historie fandumu, tak se prosím ponořte do vzpomínek, zaznamenejte je a pošlete do redakce IK. Doufám, že se jich sejde dostatek na Interkom Speciál i s fotkami z tohoto i minulého setkání – to abychom mohli porovnat míru zchátralosti svých tělesných schránek během deseti let.*

Takže máme za sebou oficiální, smutnou i plánovací část, teď něco veselejšího. Velký dort je pro Zdeňka – přece jenom je prezident. Ale i ty dva další dorty mají své jmenovité majitele. Stejně číslo, tedy počet roků, má na dortu vyvedené o pět dnů mladší Pagi. A dort s kormidelním kolem patří samozřejmě Frantovi Novotnému. Jeho cifra začíná nekonečnem, zkroucenou Moebiovou páskou, dvojka jako dvakrát. Při čtení jeho paměti jsem nabyla dojmu, že minimálně se dvěma nekonečny se při svých plavbách setkal.

Přijíme na zdraví všem, ať už mají dort nebo ne, a uživejme si dnešní setkání.

Pak jsem se ujal slova já:

Milí přátelé, nevím, jak dostatečně vyjádřit svůj vděk za to, že jste vážili cestu do daleké Hostivaře, naštěstí jste se už mohli přesvědčit, že tady se hosté nevaří, ale vaří se hostům.

Teď ale o trochu vážněji, většina z vás nějak patří do sci-fi fandomu, takže tohle setkání je vlastně takový con, vlastně minicon. A na každém pořádném conu se předávají ceny..., neutíkejte, nebude to dlouhé jak vyhlásování Daidala nebo Ceny Karla Čapka, dnes jen předáme Cenu prezidenta fandomu (a zase půjdeme).

Dámy a pánové, je mi velkou ctí, že mohu svou trochou ocenit velezáslužnou práci Pavla Bakiče, který českému čtenáři, pardon čtenářstvu, zpřístupnil všech pět dílů Knihy Nového Slunce geniálního spisovatele Wolfa. Jeho jméno jsem asi nevyslovil správně, ale poprosím Pavla Bakiče, aby to napravil, převzal si cenu a případně nám něco řekl k tomu, jak české vydání vznikalo a kdo se o něj ještě zasloužil.

Bohužel Pavlovo povídání jsem si příliš neužil, v kapse mi zazvonil mobil, a když jsem se přesunul pod pergolu, dověděl jsem se od mortena Krejzka, že v sobotu zemřel Longin Albert Wdowiak, více o něm Ivan Adamovič a Pavel Vachtl na stranách 14 a 15.

Vrátil jsem se do sálu a pokračoval:

A dokud jsme ještě trochu potichu, poprosím Janu Šouflovou, Petra Stančíka, Julii Novákovou a případné další autory, ze kterých jsem vydělal povídku k bezplatnému otištění v Japonsku, aby si přišli pro svůj autorský výtisk Czech 21st Century Short Stories.

Jde o třetí podobný svazek, všechny překládala naše kamarádka Kiyomi Hirano, první díl zorganizoval Jarda Oliša, jr., který ji přesvědčil, aby se nevěnovala jen Hrabalovi a Škvoreckému, ale nakoukla na českou SF, druhou knihu jsme dělali s Jardu spolu, a tuto mám už na triku sám.

A to je vše, přátelé, dobře se bavte.

Bohužel z případných autorů byl přítomen jen Petr Stančík, za to mu díky, ostatní budu muset pochyťat po Praze i jinde, Martin Gilar se snad o prázdninách ukáže v Česku a Honzovi Hlávkoovi a Janě Vybíralové knihy pošlu poštou, někdy nelze jinak.

V průběhu večera jsem Ondřeji Neffovi předal komiks od Beňovského a pohádky Slávka Švachoučka, Vláďovi Němcovi výtisky jeho fantasy o Čarodějce Hairi a Michaela či kdo rozprodal a rozdal Frantovy memoáry.

A po jedenácté nás se všemi dary i s naším dárečkem, již trochu nacamraným synkem, odvezli Mikovcovi až domů.

● **19. března** se vzpamatováváme ze včerejška, na komentovanou prohlídku výstavy českých malířů Kalifornie Jardy Olši, jr. do Amerického centra šel jen Honza Vaněk jr. Potkal tam i Mirka Hokeše: *vypadá trochu méně ošuntěle, ale ještě štrapatoplašatěji než běžně.*

Odpoledne mi Daniela Kovářová posílá fotografie ze včerejška a první příspěvek do *IK speciálu*.

Večer předseda KJV Richard Klíčnický rozesílá pozvánku: *Vážení a milí, zasílám pozvánku na další schůzi podzemního KJV. Od 19 hod proběhne příští středu 25. 3. v salonku kavárny kina Mat přednáška o prvním českém vydání Mathildy:*

PhDr. Marie Michlová, PhD., kterou si zasloužilí dinosauri pamatují z její přednášky o viktoriánském Londýně na Miniconu ještě v Národním technickém muzeu a která má dnes rubriku Otázky času v Interkomu, promluví o prvním českém vydání románu Mathilda. Knihu napsala Mary Shelley v roce 1820, ale vyšla tiskem až o 130 let později. Marie Michlová opatřila české vydání kritikou studii, tato publikace nakladatelství Medusa se dostala do prodeje před loňskými Vánoce. Román se vymyká žánru rané sci-fi prózy, který bývá se Shelley spojován. Kvůli čemu se rozhodla změnit styl a proč právě tato kniha tak fascinuje literární nadšence? Dozvíte se 25. března v 19:00 v Klubu Julese Vernea.

Těším se, že se uvidíme. Richard Klíčnický

● **20. března** zemřel Chuck Norris, jsem zvědav, čím nás ještě do konce týdne překvapí.

Odpoledne v MATu vypráví Mirek Houška o návštěvě základní školy Kamýk, kde se dětem pokoušel vysvětlovat, co dnes znamená husitství. Franta hovořil o své megaknize a já ukazoval dárek od Jardy Olši, jr. *Amazing Stories Quarterly, Summer Edition 1930* s příběhem :-).

Večer mi dodatečně blahopřeje Ivo Fencel a píše, jak je úplně ohromen Frantovou knihou. *Nikdy se mi ještě nestalo, že by mě nějaký svazek natolik dostal do kolen. Tím neříkám, že jsem ho celý stačil přečíst, to ne, ale přesně dle rady FN v úvodu jsem už učetl ledacos. Myslím, že o té knize psát nikam nebudu. Na tohle prostě nemám.*

● **21. března** čtu během sročení lidu na Letenské pláni dopisy od Honzy Křečka a Vlada Říši. Ten se vzpamatovává z chřipky, která mu nedovolila přijít na mé narožky. A přišel článek do rubriky *Britská konzerva*, sláva, doktorská práce je hotová, Petr nás zase začne zásobovat.

● **22. března** obesílám autorstvo *Czech 21st Century Short Stories*, které si pro knihu nedošlo 18. března. Tedy všechny až na Petra Stančíka a Vilmu.

Přišla pozvánka na sobotní *BookFest*, ale už jsme s Jardou Olšou, jr. domluveni na cestu do Písku.

● **23. března** mi na včerejší mail odpovídá Honza Hlávka, publikace v Japonsku mu udělala radost, před týdnem mu zemřela matka, snad jej to přivede na jiné myšlenky.

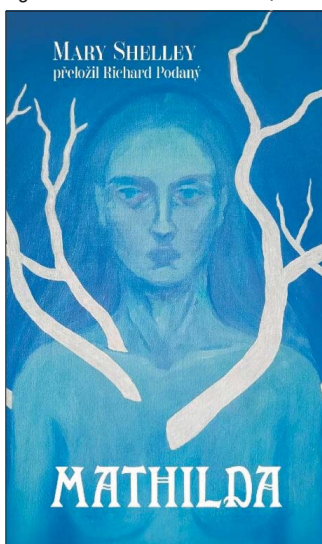
Roman Štědronský poslal fotky *Oslava 70. narozenin Zdeňka Rampase [Praha]* <https://photos.app.goo.gl/5Wzb1DABNYCGNSm56>

● **24. března** vyrážím do gigantického Obchodního centra Chodov na film *Spasitel*. Sám bych se toho asi neodvážil, ale Mirek Houška se zmínil, že se na něj chystá s přítelkyní. Věděl jsem, že film má přes dvě a půl hodiny a že jsou mezi námi lidé, kteří

by za tu dobu asi přečetli knižní předlohu, ale říkal jsem si, že když se podařilo celkem slušně zfilmovat *Maršana*, že je tu jistá šance (ovšem toho režíroval Ridley Scott). Takže šance tu byla, ale nevyužitá, v jednu chvíli jsem se přistihl při klímbání. Některé nevtipnější SF nápady, které jsem oceňoval na knize, se úplně ztratily (a přitom by stačilo přidat tak tři věty, ale těm by třeba nějaký Američan nemusel na první dobrou porozumět, a to by asi mohl být problém) a naopak se přidala spousta předvídatelné akce. Nevím, zda mám ocenit realističnost v chování člověka, který se probudí bez paměti, zde by dle mého trocha umělecké licence nezaškodila, zvláště když na rozdíl od knižní předlohy není ztráta paměti nijak pořádně zdůvodněna.

Po filmu jsme zašli na lehkou večeři, Mirek s přítelkyní si objednali něco asijského výzoru u pultu *Vegemama*, já se nechal zlákat kulajdou od firmy *Bilbo Šmak*, velmi doporučuji, byla dobrá, byla teplá, bylo jí hodně a byla za padesát českých.

● **25. března** jedu do Klubu Julese Vernea o chvíli dříve, před knihkupectvím Akademia mám schůzku s Pavlem Fritzem, donesl jsem mu autorský výtisk jeho první japonské publikace *Czech 21st Century Short Stories*. Pak pilím do MATu, abych tam byl dříve než dnešní přednášející Marie Michlová, která to tam ještě nezná. Vzal jsem si výtisk *Mathildy*, kterou jsem dostal k narozeninám od Richarda Podaného, takto překladatele dílka, a nechal jsem si ho od Marie, autorky předmluvy a doslovu, podepsat. Mezitím dorazili další členové a hosté, pro výtisk Františkových pamětí přišla Františka Vrbenská, jen Jana Šouflová, pro kterou jsem také nesl japonskou knihu, ke které nám věnovala ilustraci, nepřišla kvůli rýmě či něčemu podobnému, co teď rádí po Praze..

Marie nám předestřela romány a filmy romantizované soužití Mary Wollstonecraft Godwinové a básníka Shelleyho, včetně jejich pobytu v italské vile lorda Byrona (kde vznikl *Frankenstein*), ve značně realističtějším světle, což ovšem čtenáře *Interkomu* nemohlo překvapit. Ti si jistě dávno povšimli, že s velkou chutí bojí romantická klišé a pokrokářské pověry o historii, nikoli však z konzervativních pozic, ale prostě proto, že je vyvrací její bádání. Z tohoto úhlu pohledu byl velmi zajímavý i rozbor Maryina vztahu s jejím otcem Williamem Godwinem.

Sešlo se nás tolik, že jsme si museli půjčit židle od vedle, vedle nás štamgastů dorazil třeba Pavel Nosek, Bohouš Šír, Honza Adamčák nebo Pavel Mrázek, využil jsem toho a mocně vybíral členské, po této schůzce už je nemá uhrazené jen Vláďa Kejval a předseda Richard, kterého jsem zapomněl ozbiřat, ač byl rovněž přítomen.

● 26. března ráno se chystáme na Longinův pohřeb v kostele na Strossmayerově náměstí. Prokletí mobilu zafungovalo dokonale. Nejdříve mi zavolal švagr, že by zítra potřeboval pomoci s nějakou maličkostí (ale na Budějovické), pak Mišu vyrušil telefon starší již naší sousedky, zda by jí zítra nezašla do lékárny, a nakonec se ozval řidič z Kosmasu, že v poledne doveze nějaké knihy, aspoň to jsem mohl delegovat na synka trávicího mládí na home office. Když mi, naštěstí už v trolejbusu, píplá SMS, bylo to jen od ČSOB, abych se seznámil se změnou pravidel. Hned jsem ji smazal, co mi řekne změna něčeho, o čem stejně nic nevím.

Čtvrt hodiny před obřadem jsme se vykulili u kostela sv. Antonína Paduálského, ale tam nikdo známý, utekli jsme tedy před zimou dovnitř, kde jsem zjistil, že Longin je poprvé někde v domluveném čase. Pak se začal kostel plnit, z hostů jsme znali jen Ivana Adamoviče, Petra Krejzka, Pavla Vachtla a Honzu Vaňka jr., který vyběhl jen v obleku bez kabátu, což bylo celkem o zdraví. Jinak se ale kostel naplnil tak, že se tomu v kontextu dnešních bezvěreckých časů podivil i kněz.

Po návratu domů při vyvánění chladu z kostel na FB i jinde začíná vyplavávat identita nebinárního pardubického útočnictva. Tedy rozkřiklo se, co jsme od Lucie Sulovské slyšeli už v úterý.

Dita Hradecká a Pavel Kosatík vás srdečně zvou do salonu U Labutí na Hradčanském náměstí č. 11, ve čtvrtek 26. března 2026, 18 hodin

MEHRIN - Moravští židé doma i ve světě

Vladimír Javorský
čte z unikátních
deníků
Bedřicha Taubera

Táňa Klementová
a Martin Reiner
představují projekt
Malý Mehrin

Po skončení akce
jste zváni
na sklenku vína

RSVP do 22. 3. 2026

www.mehrin.cz
www.malymehrin.cz

Večer jedu do salonu u Labutí, kde Martin Reiner velmi potavě podal dobrodružství projektu Muzea moravských židů. Jak Nadační fond Mehrin (starohebrejsky Morava) s městem Brnem, které poskytlo projektu pozemek vedle autobusového nádraží U Grandu, po ročních přípravách vyhlásily v roce 2022 mezinárodní soutěž na návrh hlavní budovy muzea. Jak se vše zamotalo a nakonec to Reiner zacvakal ze svého, jak se soutěže zúčastnila architektonická studia **MVRDV** (Nizozemí), **Kengo Kuma & Associates** (Japonsko), **Cino Zucchi Architetti** (Itálie) a **Bjarne Ingels Group** (Dánsko). Začátkem září 2022 pak devítičlenná porota v čele s Josefem Pleskotem zvolila vítězem jednomyslně návrh japonského architekta Kengo Kumu. Ve společném stanovisku poroty se říká: „Architektonická interpretace zadání se u všech čtyř návrhů zřetelně lišila. Spektrum interpretace bylo ohraničeno dvěma krajními polohami – dům jako monument (svěbytná socha) a dům jako civilní, přátelské, otevřené médium. Model otevřeného domu kontaktně spojeného s veřejným okolním parterem byl po diskusi zvolen pro komplexní splnění zadání i pro město Brno jako nejvhodnější. Největší

Všichni si s Jeho Excelencí dělali selfička, ale já nejsem tak povrchní. Málem se nezminil, že krom Pratchetta a Adamse jak všichni taky doopravdy čte seriózní sf, jako je Kim Stanley Robinson, i když říká „sáj-fáj“.

otevřenost, obsahová i formální, pak byla jednomyslně shledána u návrhu japonského architekta Kengo Kuma.

Protože se neobávám, že se někdo dožijeme realizace projektu, přinášíme pro zajímavost vizualizace všech čtyř návrhů (od čtvrtého k prvnímu místu). Kdo zná Brno, zvláště okolí Grandu, asi bude s verdiktem poroty souhlasit.

Pln dojmů a jednohubek jdu spát až o druhé a děsím se rána.

● **27. března** ráno v mobilu vzkaz PPL, že mě přepadnou mezi 10:00 a 12:00, chvíli mi trvalo, než mi došlo, že vezou lepo-rela pro Danielina vnoučka Šimona, švagr je našťástí odložen na poobědní dobu, takže cestu do centra spojím s návštěvou MATu, kam Franta Novotný donesl knihu Danovi Radovi a já Leonidovi nějaké podklady. Takže nakonec docela dobrý den.

● **28. března** jde Honza Vaněk na Trpaslicon, kde propaguje českou SF u britského velvyslance, více o tom v popisce pod fotografií Matta Fielda.

Já s Michaelou a Jardou Olšou, jr. vyjždíme po druhé hodině do Písku na výstavu v galerii Dragoun u příležitosti 100. výročí narození tamního rodáka Jaroslava Gebra. Kupodivu tam o něm věděli ještě před výstavou v Los Angeles, místní chloubka Písečák malíř František Roman Dragoun byl jeho spolužák. Výstava se jmenuje *Z Písku do Hollywoodu*, kde malíř pracoval např. na filmu *My Fair Lady*, však také největší zájem z jeho obrazů budily portréty slavných herců jako Elisabeth Taylorové či Petera „Colomba“ Falka.

Prošli jsme se po centru městečka, neznal jsem to tam, ani památný Kamenný most, který zázrakem přežil povodeň, snad i díky věkovitému akátu, který má od té doby cedulku **Strom hrđina**. Doufejme, že po obměně zastupitelstva za nějaké probuzenější nebude jako invazní druh poražen, inu není invaze jako invaze. Písek mi přišel jako pozoruhodné město s velkým nevyužitým potenciálem, ale možná že místní mají raději svůj klid a nechtějí se proměnit v další Krumlov. Největším zklamáním pak bylo zjištění, že v písničce stále žijící *Putimská brána* je už věky zbouraná.

Trochu zmrzli jsme před pátou dorazili na vernisáž. Vedle nás :-) se jí zúčastnili i hosté z USA Michele Soto, spolujitelka a kurátorka *Gebr Art Gallery*, a Justin Humphreys, historik umění a osobní přítel Jaroslava Gebra, ten nám řekl, že Gebr pracoval i na Lynchově *Duně*, bude třeba zapátrat. Dál není moc co popisovat, všichni děkovali všem, do toho trochu hudby, nejzajímavější byly Jardovy historky, ale ty už tady jistě někdy padly, nebo si je můžete přečíst v jeho knize *V odlesku Hollywoodu*.

Cestou tam i zpět jsme pokaždé zakufrovali a mezitím jsme se bavili i o filmech, bylo zajímavé, jak jsme každý jinak chápali *Bugonii*. Jarda mě upozornil na další Lanthimosův film, který jsem neznal, totiž na *Chudáčky*, ty jsem mylně považoval jen za feministickou agitku, a musím říci, že mě ten film naprosto okouzлил, hlavně tedy steampunkovou výpravou, takový Karel Zeman (v RGB) s kapkou Švankmajera, ale jen tak velkou, aby to bylo zajímavé a ještě ne repetitivně otravné.

- 29. března dávám z došlých návrhů dohromady české nominace na ceny ESFS a snažím se dokončit tento *Interkom*.
- 30. března vlečeme povinné výtisky *Námořníka* na poštu, každá kniha má skoro dvě kila.

Zdeněk Rampas

Těžký život aktivistův a účet za podpálenou zbrojovku

Podpálit zbrojovku, to je panečku jiné kafe než vylepovat letáčky do okna fakulty anebo sprejovat hesla po fasádách. Taková podpálená fabrika se zaručeně dostane do médií a udrží se v nich nejmíň tři dny na ostře nasvícené rampě, to je pro aktivistu jackpot.

Jiná věc je, že se do podpálených zbrojovek nepříjemně pletou policajti. Aktivista se neubrání nepříjemnému pocitu, když pak v médiích čte, že mu hrozí dvacet let vězení, v krajním případě doživotí. Samozřejmě, že se žádná kaše nejí tak horká, jak se uvaří. Kdyby se měla splnit každá mediální predikce typu „hrozí trest ve výši en roků vězení“, musela by se česká kotlina proměnit v jedinou obrovskou káznici, aby všechny vězně ubytovala. Ale i když to aktivista ví, tísnivým pocitům se nevyvaruje.

Ono pak hodně záleží na tom, jaké zbraně zbrojovka vyrábí a komu jsou určeny. Tím se dostáváme ke konkrétnímu případu, který je v čerstvé paměti. Podpálená zbrojovka vyrábí drony pro Ukrajinu, kdežto aktivisté ozbrojení sirkami a kanystry s benzínem si mysleli, že vyrábí pro Izrael. To je šlamastyka!

Výroba dronů pro Ukrajinu je činnost záslužná, veřejností většinou podporovaná. Dokonce je hodně podporovaná s malými výjimkami, jako je bývalá ministryně obrany Jana Černochová, která dokázala dodávky dronů pro Ukrajinu odstřílet i bez kanystru s benzínem. Takže v tomto kontextu není vidina tvrdého flastru zas tak nereálná.

Jenže při výměře trestu se posuzuje motiv. V očích vylepovačů aktivistických letáčků je druh vstupující s kanystrem v jedné ruce a sirkami v druhé něco jako požárník z Bradburyho románu *451 stupňů Fahrenheit*. Očistným plamenem chce vymýt zlo, to je jeho motiv.

„Pro posouzení je klíčové, zda se tam skutečně vyrábělo pro Izrael,“ píše ve svém rozboru v *Deníku Referendum 27*. března Jakub Patočka. Ve finále svého článku dovozuje, jak je třeba vyhladit Izrael, toto „monstrum, v podstatě sadistického masového vraha převlečeného za národní stát“. Aktivističtí požárníci se možná spletli. „Jestliže je pravdivá verze zbrojařů, pak to na celou akci vrhá mimořádně nepříznivé světlo a v podstatě není mnoho prostoru, jak ji hájit,“ píše Patočka.

Pokud ale v případě přece jen vazby na Izrael jsou, pak jsou požárníci hrdinové a mají zásluhu na procesu, který vede ke konečnému řešení izraelské otázky, jak si ho soukromě kategorizují.

Připadá vám to normální? Pokud ano, je to normální. Doveďme se hněvat nad liknavým „vyrovnáním s komunistickou minulostí“, ale v médiích, ve školách, v nevládních organizacích sílí proud, který mrtvou ideologii komunismu v plném rozsahu nahrazuje. Aníž to někoho zneklidňovalo... protože je to normální.

Snad se s tím naši potomci vyrovnají. Aktuální to začne být tak za sto let, až budou trosky uklizeny a začne se rozvíjet nový život.

Ondřej Neff / Poslední slovo 30. března 2026

Zemřel Longin Albert Wdowiak (1971–2026)

V sobotu [14. března] zemřel můj kamarád Longin. Znali jsme se od počátku 90. let, kdy jsme začali dělat *Živel*. Až ale poslední roky 2019–2024 jsme se viděli dennodenně a rozvíjeli různé plány. Spolu jsme iniciovali a sestavili vydání antologie nové české sci-fi *Uvař raka!*, kde se sešlo přes 30 autorů napříč generacemi, a napsali román *Regrese*, který jsme stále pilovali k vydání. Dělalí jsme poslední *Živly*, kde se dokonce stal protagonistou dvou variant obálek. Longin byl mimořádně sečtělý a kreativní a nekonečné diskuze s ním mi budou chybět. A asi i každému, kdo jej blíže poznal. Byl velmi svéhlavý a tato jeho vlastnost jej přivedla až na druhou stranu stínu. Poslední dobou jsme se moc nevidali, měl jsem mu za zlé, že se vykašlal na své zdraví a nemohl jsem sledovat jeho

Oslava Ž 40 v roce 2020,
zleva Longin, Zdeněk Rampas a morten

pád do temnot. Je mi strašně smutno, protože jsme spolu měli spoustu plánů. Sbírka povídek *Mysterion*, kterou paradoxně teď v sobotu budu křtít na Žižkově, byla vlastně jeho nápad k mým loňským kulatinám. Nikdy bych je nedal dohromady bez jeho impulzu. Nyní vím, že *Regresi* už musím dotáhnout sám. Dlužím mu to. Sbohem, kámo.

morten

Sbohem, Longine

Na obálce *Živlu 41* stojí podivný chlapík v podivném obleku. Jeho jméno je Longin Albert Wdowiak. Člověk, který byl s *Živlem* ještě dřív, než začal vycházet. Longina jsem poznal někdy kolem roku 1987. Byl tehdy překvapivou šestnáctiletou hvězdou mezi začínajícími autory sci-fi. Jeho povídky působily, jako by je napsal mnohem starší autor. Byla z nich cítit sečtěllost a cit pro neobyčejno. Protože jsme si s Longinem rozuměli, začali jsme snít o novém časopisu. Měli jsme představu kulturně-literární revue, která bude zkoumat, kam až nás pustí uvolňující se politická atmosféra.

Pak jsme potkali další lidi, kteří také plánovali nový časopis (Morten, Klára, LP Fish, David Kořínek) a spojili jsme síly, což bylo šťastné rozhodnutí. Vznikl *Živel*. Název vymyslel Longin.

Při přípravě prvních čísel se ukázalo, že Longin je víc iniciátor nápadů než autor, tak jeho jméno v obsahu moc často ne najdete. To se změnilo až v posledních letech, kdy se motorem vydávání stal Morten a dokázal z Longina nějaké texty vydobýt. Kromě toho spolu psali román.

Longin se vydávaným spisovatelem nestal. Zálubu našel ve filmu, vystudoval tento obor a natočil pár pořadů pro Českou

televizi. Myslím, že točil i vlastní nezávislé filmy. Legendární byly naše schůzky v bytě jeho rodičů. Po otci zdědil polštinu, jeho matka Alena Dostálová byla osobitou výtvarnicí; uplatnila se zejména jako autorka vtipů v časopisu *Dikobraz*. A naše průzkumy tehdy ještě otevřených starých domů v centru Prahy i oběžník *Innerspace*, kde jsme si navzájem dávali číst naši tvorbu.

Longin byl také velmi osobitý. Skvěle se s ním daly roztáčet víry imaginace. Rád provokoval. Měl mimořádnou paměť. Byl fenomenálně sečtělý. A pro spoustu lidí také až moc komplikovaný.

Vlastně byl až moc komplikovaný a svérázný pro tento svět. I když měl z krátce trvajícího manželství talentovanou dceru, nyní také filmařku, po smrti rodičů jako by ztratil životní oporu. Postupně ji bohužel stále

častěji nacházel v alkoholu. Kamarádi se ho pokoušeli zachránit, ale naráželi na Longinovu hrdost, svéráz a později už i na těžkou závislost. My, kteří jsme nic takového nezažili, se nedokážeme vcítit do toho, jak je asi těžké z toho vystoupit.

Longin vystoupil ze světa v uplynulém víkendě ve věku 54 let. Budeš nám chybět, kamaráde.

Ivan Adamovič

Má osobní vzpomínka na Longina Wdowiaka

Longina jsem poznal někdy koncem roku 1988, v klubu pražských scifistů RUR, díky Ivanovi Adamovičovi. Byl to unikátní člověk. I když jsme přicházeli ze zcela různých oblastí (já spíš z vědy, on ze světa ryziho umění), našli jsme mnoho společných zájmů a styčných ploch. Žili jsme nejen láskou ke scifi, ale i k surrealismu, obecně k avantgardě, experimentům, absurdnu ale i ke klasickým dílům. Měl ten dar, že měl současně smysl jak pro hravou poetiku, tak i pro cynismus, ale i zlé věci bral s jistým druhem sarkasmu a humoru. Ten surrealistický podvratný humor byl to, co kolovalo v žilách snad většiny lidí z redakce *Živlu*.

Jak už bylo níže řečeno, byl velmi sečtělý. Vlastně žil v jedné velké knihovně – v bytě svých rodičů, který byl plný často neobvyklých a zvláštních knih a uměleckých artefaktů. Byl sběratelem, kterého zaujal na nějaké věci i třeba jen zdánlivě nepodstatný detail. Jednou se mi zdál o něm a o jeho bytě zvláštní sen, skoro borgesovský. Přišel jsem ho tam navštívit... a ten byt neměl hranice, za každou místností byla ještě jedna, další. Longin tam seděl a procházel se vedle nekonečných hromad knih, občas nějakou zvedl, něco z ní přečetl a pak přešel k

dalším knihovnám a hromadám knih v bytě a také v těchto dalších knihách hledal a listoval jimi. Zdánlivě tam byl chaos, ale (jen) on se v něm vyznal. Bylo to zvláštním způsobem uklidňující. O tom snu jsem mu samozřejmě řekl... velmi ho to nadchlo, i když v té době už prožíval velmi nelehké časy.

Seznámil mne s klasickým britským sci-fi seriálem *Doctor Who*, už v r. 1989. Díky němu jsem pak seriál pro sebe objevil a napsal o něm před více než 20 lety do *Živlu* větší článek. V r. 2013 se pak konalo v Brně první setkání českých fanoušků tohoto seriálu, tedy whovianů, první český Whocon. Pozval jsem ho tam, samozřejmě, a spolu jsme zhlédli (se stovkami dalších nadšených lidí) výborný speciál k 50. výročí seriálu. K dokreslení mimoracionálních souvislostí je třeba poznamenat, že tehdejší herec Matt Smith, hrající 11. Doctora, byl oblečen většinou dost podobně jako tehdy Longin (krátké šedohnědé sako) a měl i podobnou astenickou postavu. Také měl podobnou letoru, výraz i styl mluvení, často usilovně svráštělé čelo a podobnou mimiku a gestikulaci :-). Jen Doctorův motýlek Longinovi chyběl. Nic-

mně Longin ze seriálu po r. 2005 kromě toho speciálu vůbec nic neviděl. Na druhou stranu měl velmi rád pana Kaňku ze známého polského příběhu a to byl svým způsobem podobný excentrik.

Během těch 37 let jsme mj. spolu nescíslněkrát a dlouze mluvili o literatuře, filmu, výtvarnu, hudbě i době obecně. Většinou po telefonu, někdy i spoustu hodin do noci. I když jsme se v mnoha názorech lišili, nebránilo nám to většinou společně sdílet kulturní prostor a klouzat plynule a volně z tématu na téma, hledat souvislosti a společně objevovat, analyzovat a vymýšlet nové věci, často sice velmi okrajové, ale o to více zajímavé. Za to Ti, Longine, velmi děkuji, tohle se mi v takovém rozsahu s nikým jiným nepovedlo.

Bylo to často velkolepé a člověk si většinou přitom neuvědomuje, že podobná bezuzdná konzumace „ovoce stromů rajských“ nebývá bez následků, pokud člověk zároveň pečlivě nehledá jiné parametry svého (hlavně fyzického) bytí. A nakonec nám všem za to přijde nějaký účet. Longinův účet bohužel přišel moc brzy...

Pavel Vachtl

Däniken, poutník po cestě provázené potleskem. Odešel muž, který přiměl svět věřit v mimozemšťany

V roce 1969 to bylo jako zjevení, když vyšel překlad knihy švýcarského autora Ericha von Dänikena *Vzpomínky na budoucnost*. Bylo to v době doslova národního šoku, kdy se zhroutily naděje v rozumné poměry a začínala normalizace. Najednou se objevilo cosi nezvyklého, zajímavého, pro někoho i inspirujícího. Českému čtenáři knihu zpřístupnil Ludvík Souček, tehdy už velice populární díky své trilogii *Cesta slepých ptáků*. Základní Dänikenova teze je dobře známá, nicméně pro pořádek ji připomeňme teď, kdy autor zemřel a jeho dílo je nezvratně uzavřeno.

Däniken ve své první knize – a pak to opakoval v dalších, napsal a vydal jich na čtyřicet v celkovém nákladu šedesáti milionů výtisků ve dvaatřiceti jazycích – tvrdil, že naši planetu v minulosti navštěvovali mimozemšťané. Ovlivnili tehdejší barské civilizace a pomohli jim uskutečnit dodnes udivující technická díla: autora zaujaly balvany ve Stonehenge, sochy Moai na Velikonočním ostrově nebo Velká pyramida v Gíze. Známé kresby na peruánské planině Nazca sloužily podle něho mimozemšťanům k navigaci. Stopy mimozemšťanů lze podle Dänikena najít i v dávných textech, *Bibli* nevymýšlejí.

Jeho popularita u nás byla okamžitá a bezpochyby trvá dodnes. Nad tezemi o mimozemšťanech je snadné mávnout rukou a mnozí to dělají: v roce 2007 udělil Český klub skeptiků Dänikenovi zlatý Bludný balvan za „matení veřejnosti v oblasti historie, archeologie, medicíny, kosmonautiky a dalších oborů, a zejména za grandiózní nedůvěru ke schopnostem předků“.

Přesnější charakteristika ani nemůže být. Nicméně žádným Bludným balvanem nesmázeme fenomén, jímž Däniken, a spolu s ním celá armáda dalších záhadologů, bezesporu byl v celosvětovém měřítku.

Otázka mimozemšťanů zneklidňuje a inspiruje. Jsme ve vesmíru sami? Vzhledem k tomu, že je ve vesmíru 100 miliard galaxií a v každé z nich je 100 až 400 miliard hvězdných systémů, bylo by divnější, kdybychom byli sami, než kdyby i jinde vznikl život a nastartoval vývoj k rozumné bytosti. Kde tedy všichni jsou, formuloval v roce 1950 italský fyzik Enrico Fermi svůj později proslulý paradox. Existence mimozemského života je pravděpodobná a vzhledem k délce trvání známého vesmíru bylo dost času, aby skutečně vyspělá civilizace osídlila celou naši galaxii, nebo dokonce celý známý vesmír. Jak je tedy možné, že žádné stopy po ní nemáme?

Máme, odpovídal Däniken. Jeho metoda byla prostá. Opravdu to nebyl líný člověk (podobně jako jeho následovatel Ludvík Souček) a pečlivě procestoval celý svět. Uvádí se, že objel Zemi padesátkrát. Jakmile se doslechl nebo dočetl o čemkoli, co bylo dost velké a obtížně zhotovitelné, prohlásil to za dílo bytostí z vesmíru. Spolek Sysifos to vyjádřil přesně: šlo o grandiózní nedůvěru ve schopnosti předků. Odezva je veliká. Je to skutečně pozoruhodné, kolik lidí raději věří v zásah vyšší technické civilizace, než aby uvěřili, že před námi tu na Zemi žili chytří pracovití lidé.

Dänikenovo literární dílo a spolu s ním i produkty dalších záhadologů můžeme brát jako zábavnou kuriozitu v době, ve které působí víc astrologů než astronomů. Nicméně jsou zde i znepokojivé souvislosti. Zatímco věda je založena na pochybnostech a permanentní obhajobě tezí proti námitkám, záhadologie stojí na víře v autoritu. Přitom víra uklidňuje, kdežto pochybnosti rozrušují.

Däniken byl víc než pouhý spisovatel. Byl to guru, byl to věrozvěst. Ne náhodou bývá spojován s ezoterickým hnutím New Age. Do tohoto pestrého hnutí spadají i UFO kultury. Mimozemšťané nejen že navštívili Zemi v minulosti, jsou mezi námi i nadále a na pozadí řídí chod světa. Klíčovým pojmem je tu „alternativnost“. Rigorózní vědecká metoda je vnitřně konfliktní, kdežto alternativní nauky vytvářejí vlídnou, měkkou melasu, ve které je blaženou spočinouti.

K ní přispíval celý život i Erich von Däniken, spisovatel a inspirátor dalších tvůrčích duchů: připomeňme, že jeho přitažlivosti podlehl i tak brilantní duch, jako byl Arthur C. Clarke. Původce Kubrikova filmu *Vesmírná odysea* skončil na sklonku tvůrčího života jako propagátor „alternativních nauk“. Dänikenova, pak i Clarkova metoda je pozoruhodně lživá. Používá více otazníků než vykřičníků, takzvaně klade otázky.

Tato metoda šíření poznávací mlhy je v příkrém protikladu s tradicí evropské racionality, z níž se zrodila věda, ale také demokracie. Jejich princip je stejný, konfrontační, kdežto v poznávací mlze se pohybujeme jen pocitem a důvěrou v autoritu.

Däniken zanechal dobrou, nebo špatnou stopu? Někdo se na něho odvolává, že v něm podnítil zájem o astronomii a není důvod tomu nevěřit. Jiný se mohl nechat svěst od neškodné záhadologie ke spikleneckým teoriím a tam už jsou negativní společenské důsledky zjevné. Jednoznačný soud se vyjádřit nedá, leda v obecné podobě. V každém případě šel Däniken tou snazší cestou se zaručeně teskajícím publikem. Je symptomem doby, která na jedné straně dosáhla ve vědeckém bádání vrcholů, ale na druhé straně v ní uvádá pocit, že to má nějaký smysl.

Ondřej Neff / Poslední slovo 12. ledna 2026

Smích jako zástěra

Vyskočilo na mě onehdy na iksku krátké video. Ukazovalo koně s lyžemi na nohou na skokanském můstku. Kůň se odpíchne, jede po můstku a pak letí a letí do krajiny. Tohle celoživotně obdivuji a nechápu, jak se to může někdo naučit. Jednou na tom můstku musíte stát poprvé, a když cokoli děláte poprvé, neumíte to. No a u toho videa byla stručná poznámka: Kvůli tomuhle stojí 64 giga RAM tisíc dolarů.

Vzpomněl jsem si při tom na svého tátu. Už si odkroutil 40 let z věčnosti. Moc ho vždycky zajímaly inovace. Co by tomu říkal, kdyby to viděl? Nepochopil by nic a musel bych mu to půl hodiny vysvětlovat.

Jenže já sám, kdyby mi toto někdo ukázal před třemi lety, taky bych nechápal, co tím chce básník říci. Teď je mi to ovšem jasné. Video je produkt umělé inteligence. Tu provozují superpočítače. Budují se pořád nové a nové, a tudíž stoupá cena komponentů.

Když si tedy dnes chcete koupit domů nový počítač, a 64 giga operační paměti je takový solidní základ, holt vypláznete dvacet litrů jenom za RAMku, protože si lidi umělou inteligenci oblíbili a provozují na ní blbiny, jako je kůň, co skáče na lyžařském skokanském můstku.

Doba se valí rostoucí rychlostí. Někdy mi připadá, že je to čarodějný proces. Abychom se ho nebáli, kvůli omámení produkuje jen tak mimochodem legraci. Není to jen kůň na lyžích. Na sítích uvidíte záplavu videí zachycujících mluvící psy. Legračně komentují lidské počínání a v závěru se chechtají tak srandovně, že se musíte smát taky. I kvůli nim stojí 64 giga RAM tisíc dolarů.

Nebo jste možná taky viděli video s vystoupením čínských akrobatů. Nic zvláštního, v tom byli Číňani vždycky mistři. No jo, ale tohle vystoupení provozují půl napůl lidé a lidem podobní roboti. Skáčou, dělají přemety, salta, stojky... lidé v souhře s roboty. Pohyby stejné, rozdíl je, jak to říct... v materiálu.

Blbina? Samozřejmě. Ale skrz tenhle matoucí závoj prohlédnete podstatu snadněji. Pokud to není taky produkt umělé inteligence, jako že možná jo, humanoidní roboti se skutečně vyvíjejí a zvolna se vtírají do lidského provozu. Náramně se o ně zajímají vojáci. Jistě čínští, jistě američtí.

Americká firma Anthropic je na špičce vývoje umělé inteligence, ano, i ona má zásluhu na tom, že RAMka jde za dvacet litrů. Minulý týden se rozhádala s Pentagonem. Nechce mít zabíjecí roboty na triku. On ji někdo nahradí, spolehněte se.

A jistě nám taky předvede pěkné cirkusové představení pro zasmání. Abychom se nebáli.

Ondřej Neff

Autor je vydavatel internetového deníku Neviditelný pes

Odposlechnuto

Otázka volby zní: Věříme ve své vlastní schopnosti, nebo věříme intelektuální elitě v hlavním městě, že nám dokáže naplánovat život lépe, než bychom si ho naplánovali sami?

Ronald Reagan, projev z roku 1964

Bankéři a dračí oko (Paolo Bacigalupi: Navola)

Oceňovaný americký autor zejména sci-fi povídek se v posledním románu vydal do žánru fantasy. Ve světě velmi podobném renesanční Itálii sleduje příběh mladíka z mocné bankéřské rodiny.

Doba italských městských států dlouhodobě fascinuje romanopisce – kvůli tehdejší značné prosperitě a vzniku úžasných uměleckých děl, ale samozřejmě také kvůli častým válkám a konfliktům, intrikám, zradám a vraždám. A jestliže dříve se té době a jejím aktérům věnovali autoři historických románů, nyní stále častěji inspiruje tvůrce fantasy. Začal to vlastně už v roce 1983 Američan John M. Ford, který děj svého románu *Drak, jenž čeká* umístil do alternativní Evropy 15. století od Byzance přes Florencii až do válkou růží zmítané Anglie, v posledních letech se romány z alternativní renesanční Itálie úspěšně prezentuje Kanadčan Guy Gavriel Kay; naposledy to byl román *Záře dávno pohaslá*.

Američan Paolo Bacigalupi byl zatím zapřísán jako hvězda žánru sci-fi, a to především povídkářská: od roku 2005 je opakovaně nominován na všechna významnější žánrová ocenění. Zprvu vesměs za povídkovou tvorbu shrnutou později do knihy *Čerpadlo 6* (2008), následovaly ale vavříny i za romány *Dívka na klíček* (2009) či trilogii *Prachožrouti* (2010). Po vydání románu *Vodní nůž* (2015) se Bacigalupi nadlouho odmlčel, publikoval pouze několik málo povídek. A v roce 2024 se vrátil s rozsáhlou fantasy *Navola*.

Se zmíněným románem Guye Gavriela Kaye přitom nemá společné jen prostředí alternativní renesanční Itálie, ale i pojetí dvou hlavních postav. Vypravěčem jsou v obou případech mladí muži: u Kaye je to neurozený, ale talentovaný syn krejčího, který od šlechticů dostane šanci, v *Navole* budoucí pokračovatel mocného bankéřského rodu di Regulai Davico. Oba se přitom opakovaně potkávají a zamilovávají do iniciativnější, chytřejší a statečnější vrstevnice. Ale zatímco šlechtična Adria byla pro hlavního hrdinu *Záře dávno pohaslé* těžko dosažitelná, Celii z *Navoly* je oproti „princátku“ Davicovi v lehce nerovnoprávné pozici: je sice v rodině vychovávána jako jeho sestra, ale ve skutečnosti patří ke konkurenční navolské rodině, která proti di Regulai začala intrikovat a mocný Davicův otec proto většinu rodiny vyvraždil a menší část zapudil, přičemž Celii si u sebe ponechal jako jistou zástavu a možná i investici do budoucna; přece jen je to bankéř.

To vraždění (dle di Regulai samozřejmě jen prevence a trest) proběhne v prvních kapitolách knihy, kdy byli Davico s Celii ještě dětmi, pak sledujeme jejich dětství a především dospívání. Davico je svým otcem připravován na převzetí rodinného podniku, což obnáší nejen umění dobře počítat, ale také odhadnout možná rizika a zisky půjček a investic, tedy prohlédnout skutečné úmysly těch, kteří žádají o peníze. Díky svému bohatství a finančním závazkům šlechticů či celých měst

a vévodství navíc Davicův otec významně promlouvá i do politiky nejen *Navoly* a okolí a metodou meče i mezu udržuje příměří mezi k válce vždy připravenými městskými státy, které navíc ohrožuje vzdálenější mocnost na severozápadě s francouzsky znějícím názvem Cheroux. Přičemž Davica sužují pochybnosti o tom, zda je schopný se svému otci vyrovnat a banku převzít – raději by se věnoval ranhojičství, když ho jeden z učitelů naučil vše o léčivých bylinách.

Převážná část knihy tedy vedle zrání mladého vypravěče nabízí především sled intrik a tajných plánů, spekulací finančních i politických. Davicův otec posiluje svou pozici i jmění a samozřejmě neustále hlídá, zda někdo neintruje proti němu. V kombinaci s válečníkem Aghanem Chanem a nájemným vrahem Cazetou se zdá být neporazitelný, přesto ve finále fatálně selže, což – po pravdě řečeno – nepůsobí úplně věrohodně, ale podobný zvrát příběh pochopitelně potřeboval. Magie najdeme v ději jen velmi málo, vlastně jediný předmět – velké dračí oko, které na čtenáře hledí z minimalistické, ale působivé obálky knihy. Davicův otec ho má na pracovním stole jako vzácnou dekoraci, nicméně mladík zjistí, že v oku se skrývají zbytky dračího života a myslí, která se s tou jeho dokáže propojit. K onomu propojení dochází jen v řídkých okamžicích, ve chvílích ohrožení, jinak se Bacigalupi oboje úplně bez magie, což se mimochodem ve fantasy žánru stává spíš pravidlem než výjimkou.

Je to román psaný velmi citlivě, Bacigalupi plete jemné předitivo vztahů mezi Davicem a Celii, mezi Davicem a otcem a jeho výraznými podřízenými, mezi rodinou di Regulai a dalšími mocnými a vesměs velmi nebezpečnými rody ve městě. Na více než šesti stech stranách se toho zdánlivě moc neděje, přesto se od čtení těžko odtrhne, natolik jsou osudy postav, jejich přemýšlení, touhy i stesky zachyceny přesvědčivě. Otázkou zůstává otevřený konec románu – Bacigalupi zatím nijak nenařčil, že by chystal pokračování. Ale podobně tajnůstkářsky se choval i po vydání *Prachožroutů*, z nichž se nakonec vyklubala trilogie. Lze tedy předpokládat, že příběh je zatím neúplný, možná v polovině, možná ve třetině. Pokud by zůstal takto, bude to působit tak trochu jako torzo, byť pozoruhodné, vtahující a skvěle napsané.

Pavel Mandys / iLiteratura.cz
Paolo Bacigalupi: Navola, přel. Richard Podaný, Host, Brno, 2025, 632 s.

Odposlechnuto

Zavře-li ti osud dveře, otevře ti okno.

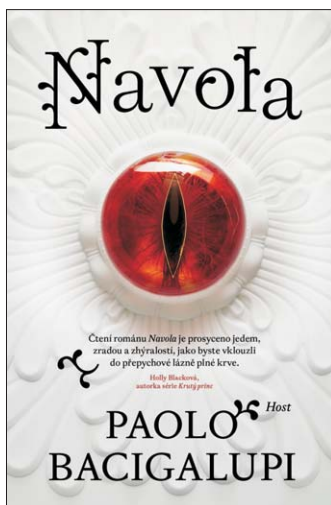
— staré ruské přísloví

PETRPAN

Pes, který štěká, je nedovařený.

— staré čínské přísloví

RABBIT

Čtení na nočním trhu: detektivní série z Tchaj-peje od Eda Lina

Tchaj-wan je ostrov ležící zhruba 150 kilometrů od pobřeží Číny. Má 23 milionů obyvatel a nejnižší porodnost na světě. Rozlohou má asi 36 000 kilometrů čtverečních, přičemž východní dvě třetiny tvoří hornatá oblast a obyvatelnější je spíše západní třetina, kde žije naprostá většina obyvatel, takže jde o jednu z nejhustěji osídlených zemí na světě. Tchaj-wan je nejnebezpečnějším geopolitickým ohniskem na světě; místem možného konfliktu supervelmocí kvůli čínským územním nárokům na ostrov a nejednoznačnému americkému závazku ostrov bránit. Jeho ekonomika je silně orientovaná na export a země je světovým lídrem ve výrobě polovodičů. Tchaj-wan vyrábí zhruba 60 % světových polovodičů a tchajwanská společnost TSMC produkuje asi 90 % nejpokročilejších čipů; toto odvětví je pro světovou ekonomiku natolik zásadní, že tvoří takzvaný „křemíkový štít“, který působí jako silný odstrašující prostředek proti případné čínské invazi. Tchaj-pej, hlavní město země, je domovem mrakodrapu Taipei 101, kdysi nejvyšší budovy světa, která je postavena tak, aby odolala pravidelným tropickým bouřím a zemětřesením.

Všechny tyto skutečnosti se dají snadno dohledat a vstřebat, ale žádná z nich vám ve skutečnosti nedá pocítit, jaká ta země je. K tomu je třeba cestovat. A když cestování není možné, je nutné cestovat prostřednictvím literatury. Na scénu tedy vstupuje série románů *Taipei Night Market* od spisovatele Eda Lina. Tato řada detektivek, troufám si říct skoro až „útluných“, mi současně poskytla nový vhled do toho, jaký Tchaj-wan je, jak funguje a jací jsou jeho lidé, a zároveň byla literárním zklamáním, protože selhává na mnoha úrovních, na nichž by kriminální a detektivní romány měly uspět. Abych parafrázoval Donalda Trumpa o Diet Coke: „Ed Lin se mnou není spokojený – to nevdá, stejně budu ten brak dál číst.“

Série se skládá ze čtyř knih: *Ghost Month* (2014), *Inced* (2016), *99 Ways to Die* (2018) a *Death Doesn't Forget* (2022); pátá kniha má vyjít ještě letos. *Ghost Month* představuje mnoho prvků, které přetrvávají i ve zbytku série. Hlavním hrdinou je Jing-nan, provozovatel stánku na nočním trhu v Tchaj-peji. Noční trhy jsou nedílnou součástí tchajwanské kultury, protože poskytují místním i turistům místo, kde se může jíst a scházet. Tchajwanci nejsou proslulí pitím alkoholu, takže noční trhy plní ve společnosti podobnou funkci, jakou má v Česku hospoda. Jing-nan je sirotek; jeho rodiče zemřou tragicky krátce po sobě a on je nucen zanechat studia na UCLA, aby mohl převzít rodinný stánek s jídlem a splatit dluhy místnímu gangsterovi. Je posedlý skupinou Joy Division (naštěstí Lin ve třetí knize přijde na to, že to vlastně není moc zajímavé)

a obecně je depresivní a cynický. Záhadou v centru *Ghost Month* je vražda Jing-nanovy bývalé přítelkyně, která pracovala ve stánku s betelovými oříšky, a Jing-nan se začne o zločin zajímat.

Ghost Month výborně funguje jako jakási mapa k pochopení Tchaj-wanu. Každá z postav představuje jiný aspekt tchajwanského života, a Lin tak dostává příležitost

popisat sociální strukturu ostrova. Jing-nan je *benshengren*, tedy Tchajwanec hakovského nebo hokloského původu, který může svůj rodokmen vystopovat k těm, kdo na Tchaj-wanu žili před koncem druhé světové války. Hovorově se jim říká „sladké brambory“ podle tvaru ostrova; tvoří více než dvě třetiny obyvatelstva, ale historicky byli utlačováni pevninskými Číňany. Jing-nanova práce navíc vede k častým a doslova lahodným popisům místní kuchyně, od masových špízů, které připravuje ve svém stánku

Unknown Pleasures, přes vynikající dušené bao knedlíčky až po štiplavé fermentované smradlavé tofu.

Dva pracovníci jeho stánku zase pomáhají osvětlit etnické rozdíly na Tchaj-wanu. Dwayne je svalnatý původní tchajwanský domorodec, potomek původních obyvatel ostrova ještě před vlnami přistěhovalců z Číny, které přicházely od 17. století dál. Často a v žertu Jing-nana popichuje jako „Chanského utlačovatele“ a viní ho z úpadku svého lidu, který dnes tvoří asi 2 % populace. Na druhé straně stojí Frankie, válečný veterán původem z pevninské Číny. Frankie představuje takzvané *waishengren*, tedy pevninské Číňany, kteří přišli na Tchaj-wan v roce 1949 po porážce Čankajškova Kuomintangu v čínské občanské válce. Frankie byl voják, který se cvičil pro Čankajškův plán znovu dobýt pevninu a jednou provždy porazit komunisty. K plánované invazi však nikdy nedošlo a Frankie byl falešně obviněn ze sympatií ke komunistům a uvězněn na Zeleném ostrově, nechvalně proslulé trestanecké kolonii fungující během Bílého teroru, čtyřicetiletého období stanného práva na Tchaj-wanu. Skrze své postavy Lin zkoumá traumatickou historii Tchaj-wanu, která má zásadní důsledky pro současnou společnost i politiku.

Ghost Month se zvlášť soustředí na náboženství a nadpřirozeno, protože se odehrává v titulním sedmém měsíci lunárního kalendáře, kdy jsou uctíváni mrtví, a pověřivost dosahuje vrcholu. Jing-nan je zpočátku k této tradici skeptický, ale v až příliš předvídatelném vývoji začne chápat význam tradice. Přesto je důraz na tchajwanské náboženství fascinující, včetně zajímavých odboček k synkretické směsi taoistických a buddhistických představ a k uctívání lidové bohyně Mazu. Ačkoliv Lin

úspěšně vykresluje obraz rozmanité tchajwanské společnosti, detektivní stránka knihy tím trpí – skutečně se rozjede až za polovinou a ani pak není nijak zvlášť záhadná, protože ustupuje do pozadí popisnějším pasážím. Kniha je uzavřena příliš rychle a rozuzlení obsahuje jak neinspirativní akci, tak i několik lehce trapných snových sekvencí, které neladí s předchozím tónem knihy.

Další díly série jsou stejně nevyrovnané, a přesto zábavné. V *Incensed* se Jing-nan a jeho nová přítelkyně Nancy starají o dceru Big Eye, Jing-nanova gangsterského strýce. K měmu překvapení, alespoň podle těchto knih, je Tchaj-wan prorostlý organizovaným zločinem. Navzdory pověsti bezpečné země jsou zločinecké gangy hluboko zakořeněné ve společnosti a provozují podniky legální i nelegální, od hazardu přes stavebnictví až po chrámy. Gangy obvykle vedou pevninští Číňané a navazují na tradici čínských triád, přičemž ovlivňují byznys i politiku. Řídí se určitým kodexem a po vzoru japonských zločineckých skupin pohrdají střelnými zbraněmi a bezhlavým násilím. Ačkoli *Incensed* pěkně popisuje tchajwanské podsvětí a zároveň zachycuje proměňující se politické klima země, opakuje mnoho chyb své předchůdkyně a příliš spoléhá na popis a budování scény, což je v pokračování nadbytečné. Samotný zločin, únos Jing-nanovy neteře, nastane až po více než dvou třetinách knihy a je vyřešen neuspokojivým způsobem.

Jestliže předchází dvě knihy brzdil nedostatek tempa, *99 Ways to Die* tento problém řeší hned od začátku. Otevírá se zločinem: Tong-Tong, milionářský otec Jing-nanovy bývalé spolužačky a občasně nepřítelkyně Peggy Lee, byl unesen a Jing-nan, v té době už menší celebrita, dostane za úkol ho najít. V mnoha ohledech jde o vrchol série, v němž Lin konečně nachází správný rytmus. Hlavní záhada je poutavá a „detektivní práce“ patří k nejzajímavějším v celé sérii. Únosci žádají za Tong-Tonga výkupné v podobě vysoce technologického paměťového čipu, což autorovi dává další příležitost propojit příběh se současným děním. Nakonec však Lin v polovině knihy klopytne, když je Tong-Tong osvobozen a ze svého únosu obviní nelegální migranty. Jako správný progresivní tchajwansko-americký autor (který, pokud vím, nikdy na Tchaj-wanu nežil) promění Lin Tong-Tonga asi na tři kapitoly v jen slabě zastřenou karikaturu Donalda Trumpa, včetně téměř doslovných citací. Výsledkem je nejen to, že to čtenáře vytrhne z knihy, ale také to, že se složitost a jedinečnost Tchaj-wanu redukuje na pouhé bojiště Linových stranických postojů. Tento vpád těžkopádné satiry je našťástí krátký, ale zůstává neodpuštělný a představuje zásadní přešlap. Přesto *99 Ways to Die* nabízí nejsilnější závěr celé série i její nejzajímavější záhadu.

Čtvrtou knihou série je *Death Doesn't Forget* a ta představuje další frustrující Linův počín. *99 Ways to Die* naznačovalo vzestupnou tendenci série, protože se konečně zdálo, že našel pevnou půdu pod nohama, ubral post-punkových odkazů a více zdůraznil detektivní zápletku, ale *Death Doesn't Forget* je dalším příkladem toho, jak Lin udělá krok vpřed a dva zpět. Ačkoli je kriminální linie důležitější než v prvních dvou knihách, *Death Doesn't Forget* nevysvětlitelně přechází z vyprávění v první osobě do vyprávění ve třetí osobě sledující několik po-

stav, včetně Siu-Lien, odcizené matky Nancy. Tato změna stylu sice umožňuje širší pohled na různé vrstvy tchajwanské společnosti, ale oslabuje vztah čtenáře k Jing-nanovi, který se do čtvrté knihy stal skutečně poutavým protagonistou. Zaměření knihy na těžkou situaci původního obyvatelstva Tchaj-wanu je chvályhodné, ale zároveň působí dojmem, že si Lin jen odškrabává seznam „důležitých společenských témat“, místo aby vytvořil co nejlepší a nejucelenější příběh – připravovaná kniha *The Dead Can't Make a Living*, která vychází letos v dubnu, má být „žhavým, aktuálním zkoumáním naší globální závislosti na nelegálních migrantech“.

Podle mého názoru má série dva problémy, které nelze vyřešit jen poutavější zápletkou a lepším psaním. První je menší. Série má nejasnou časovou osu. *Ghost Month* vyšla v roce 2014 a odehrává se současně se svým vznikem. Každá další kniha je zasazena jen několik týdnů nebo měsíců po předchozí, a přesto už v *99 Ways to Die* postavy zmiňují prezidentku Tsai Ing-wen a film z roku 2019. Čas v sérii jako by stál, když se to Linovi hodí, aby postavy nemusely příliš stárnout ani se měnit, ale jeho odkazy jsou přitom aktuální až do současnosti. Jde jistě jen o drobnou nepřijemnost, ale o frustrující nekonzistenci, které jsem si všiml.

Větším problémem je Jing-nanova profese. Není detektiv, policista, právník ani spisovatel. Je jen málo důvodů, které by ho do každé záhady přirozeně vtahovaly, a nemá mnoho zvláštních schopností. V první knize to přináší několik vtipných situací typu ryba na suchu, ale zároveň to silně otupuje tah detektivních zápletek. Je tu velmi málo uspokojivého dedukování nebo vyšetřování a Jing-nan je často odkázan na jiné postavy, jako jsou Frankie nebo Big Eye. Je snadné Lina kritizovat za to, že nedokázal vytvořit dostatečně napínavou detektivku a příliš spoléhá na, byť nesporně poutavý, místní kolorit – a já to přesně dělám –, ale zároveň je těžké představit si, jak psát lepší zápletky, když hlavní hrdina prostě není příliš dobrý v řešení záhad. Lin se sám zahal do kouta.

Navzdory tomu mohu tuto sérii doporučit každému, kdo se chce o Tchaj-wanu dozvědět víc. Lin obecně selhal v napsání prvotřídní detektivní série, ale uspěl ve vytvoření čtivých a vstřícných knih, které poskytují lepší úvod do země než stránka na Wikipedii nebo pětiminutový zpravodajský souhrn. Věrně zachycuje to, co činí Tchaj-wan tak živým místem, a za to si zaslouží uznání. Teď, když jsou moje očekávání správně nastavena, očekávám další Jing-nanovo dobrodružství se zatajeným dechem.

Petr Svoreň, jr.

Odposlechnuto

Tati, co je to diktátor? – Člověk, který si dělá, co chce, aniž by bral ohled na názory ostatních. – Jako máma? – Ne. Až tak brutálně ne.

HNILOB

Jaký je rozdíl mezi Klempířem a Krejčířem?

Žádný, oba nedobrovolně skončili v JAR. **HAUSNUMERO**

Aby vyvrátil předsudky o Arabech, zapálil skladiště.

JC (o teroristickém útoku v Pardubicích)

O tom „Babylonu“ od Kuangové aneb „Každý je konzervativní v oboru, kterému nejlépe rozumí“¹

Zhruba před rokem jsme v *Interkomu 2/2025* zveřejnili recenzi Pavla Mandyse románu R. F. Kuangové *Babylon*.

Nedávno se na NYXu² GAARQ zeptal: Četl tu někdo *Babylon*³ od Kuangové? Kdosi mi to jako lingvistovi doporučil, ale recenze mě trošku odrazují. Autorku povrchně znám a nebyť toho lingvistického aspektu, asi bych to ani nezkoušel číst.

Následná diskuse (a moje konzervativní asociace s prvním Conquestovým zákonem) mě zaujala do té míry, že s vámi o ni podělím.

LEMONADECLOUDS mu obratem odpověděl: Upřímně: lingvistika tam v podstatě dělá jenom kulisy, hlavně je ta antikolonialistická rovina a tradičně vypjaté drama. Mě to třeba bavilo, ale tipuju, že jazykovědec v tom uvidí maximálně tak snůšku banalit.

A na to **WENOUSH**: Lingvisticky to není nikterak objektivní, ale vlastně ta magie založená na tradiční filologii je zábavná a hezky vymyšlená... celkově je vidět, že tam dala hezké vzpomínky na studium.

Co se týče té antikolonialistické linky, tak ta je o dost problematictější (jak se dá u Kuangové čekat)... pomínu samotnou implikaci „nutnosti násilí“ (což je podtitul knihy), která je jistě kontroverzním předmětem debat, ale vlastně to celkem chápu... což už ale chápu mň, je zploštění veškerých akademiků na vykořisťovatele a padouchy... celkově ten setting tomu dost nahrává a je to celé nejen o krádeži zdrojů a lidí a území, ale vlastně i o krádeži jazyka a tím jsou vinní VŠICHNI.

A tahle debilní „vina bílého muže“ je hrozně přímočará a naivní. Já jsem sám levičák a progresivní až na půdu, ale jakožto filolog se s tímhle fakt neztotožňuju. Kuangová běžně svou tvorbou „parazituje“ na skutečném světě – to dělá prak-

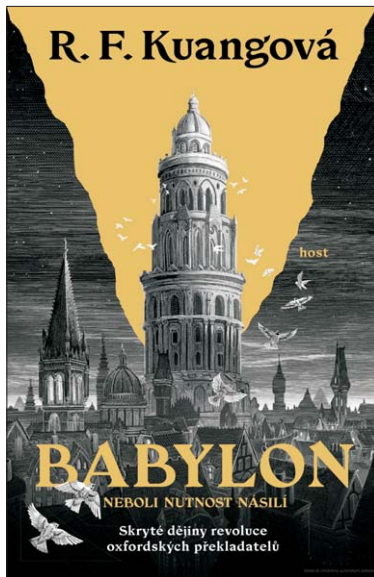
ticky každá fikce (dle Umberta Eca), ale u ní je většinou ten vztah hrozně triviální a jednoduše alegorický a to mě u ní dost vytáčí. V tomto případě je to jednoduchý – ačkoliv jde o magický svět, tak stejně zase mluvíme (v zásadě přímo) o tom našem. A říká se tu, že Britské impérium bylo zruďné. To se dá snadno podepsat. Co je problematictější –

implikuje, že spoluvinu nesou všichni ti, kdo zkoumali jiné kultury, protože je tím vlastně zneužívali. Systém té magie je tedy záměrně použitý jako alegorie kolonialismu a jeho nakládání s lokálními zdroji. To najednou činí všechny akademiky (jmenovitě tedy filology) vinnými praktiky ze všech zločinů spáchaných Brity. Vzhledem k tomu, že to je určitá argumentace, která se v akademické sféře (obzvlášť v US, UK a Německu) už léta používá a je mi odporná („nemůžeme zkoumat pana XY, protože to byl rasista/imperialista/kokot“), tak mám s knihou celkem velký problém. Kuangová je dost chytrá, aby si tohle uvědomovala, ale zároveň není tak dobrá spisovatelka, aby takové téma zpracovala skutečně zajímavě a rafinovaně.

Nicméně, přijde mi to výrazně lepší než *Maková válka* a rozhodně to nějaké ty úvahy podnítl. A jsem ochoten tomu leccos odpuštít, protože mám k Oxfordu obzvláštní vztah.

LEMONADECLOUDS: Jo, no, vyhocené je to až kam, o tom žádná. Podle mě je to tím, že zatím všechno důsledně podřízovala dramatické rovině. Nemyslím si, že by neuměla napsat něco nuancovanějšího, jenom se prostě pořád zaměřuje na ty extrémnější stránky lidské povahy a tam se potom asi při psaní snáz sklouzne ke krajnostem obecně. Já od jejich knih vlastně vždycky očekávám hlavně to drama, za objektivností bych teda asi taky šla jinam.

vyzobal Grobenius

1 Conquestův **První zákon politiky**: „Everyone is conservative about what he knows best.“ Robert Conquest, významný badatel v oblasti sovětských dějin (a spoluautor knihy Egyptologové), jej doplnil ještě dalšími dvěma „zákony“, které se týkají chování organizací:

Druhý zákon: Každá organizace, která není výslovně pravicová, se časem stane levicovou.

Třetí zákon: Chování jakékoli byrokratické organizace lze nejlépe pochopit, budeme-li předpokládat, že je řízena tajným spolkem jejich nepřátel.

2 NYX malá sociální síť bez algoritmů, najdete na ní hlavně Pražáky a sciifisty.

3 R. F. Kuangová: *Babylon neboli Nutnost násilí. Skryté dějiny revoluce oxfordských překladatelů*

Román z alternativní historie prodchnutý magií od autorky bestselleru *Maková válka*.

Traduttore, traditore: Akt překladu je vždy aktem zrady.

Rok 1828. Sirotka Robina Swifta odveze tajemný profesor Lovell z Kantonu do Londýna. Tam Robin celé roky studuje klasické jazyky a čínštinu a připravuje se na den, kdy nastoupí na prestižní Královský ústav překladatelství při Oxfordské univerzitě. Tento ústav, zvaný též Babylon, je hlavním světovým střediskem překladatelství a také magie. Stříbrodělství, umění zhmotňovat význam ztracený v překladu pomocí kouzelných stříbrných slitků, poskytl Britům nevídanou moc a teď se uplatňuje při kolonizačních snahách impéria.

Pro Robina je Oxford utopií, jež žije věděním. Vědění je však poslušné moci a Robin jako mladý Číňan vychovaný v Británii pochopí, že sloužit Babylonu znamená zrazovat svou vlast. Začne váhat mezi Babylonom a tajným spolkem Hermés, usilujícím o zastavení imperiální expanze. Když se Británie vrhne kvůli stříbru a opiu do nespravedlivé války s Čínou, Robin se musí rozhodnout...

Lze změnit vlivné instituce zevnitř, nebo se revoluce skutečně neobejde bez násilí? **Tolik nakladatelská anotace.**

Fantastika obecné potřeby

Loni založená Cena literární kritiky podle prohlášení organizátorů hledá výrazná díla představující současnou literární tendence. Dva ze tří románů nominovaných v této ceně za prózu využívají postupy a prvky fantastična. Je to tendence? V nové domácí tvorbě skutečně nacházíme velmi často díla vymykající se realistickému rámci. Možná jsme svědky „vlny fantastičnosti“ v současné české próze. Jedná se o díla, která nepočítají se čtenáři ani s pravidly žánrové fantastiky. Jejich autoři, častěji autorky, však zjišťují, že na některá sdělení realismus nestačí.

Píší autoři „hlavního proudu“ jinou fantastiku než jejich žánroví kolegové? Dnes už taková otázka přestává dávat smysl, protože děličí linie mezi oběma skupinami se znejasňuje. Přesto platí, že čím je autor známější, tím větší údiv nastane, použije-li typicky žánrové tropy. Svě o tom může vyprávět třeba britský nobelista Kazuo Ishiguro, který má na kontě dvě science fiction knihy a jednu historickou fantasy s draky *Pohřbený obr*. Proti Ishigurově vstupu do těchto vod se překvapivě vymezila Ursula LeGuinová, která přitom v roce 1973 napsala slavnou esej *Proč se Američané bojí draků?* Zatímco Ishiguro se k fantastice hrdě hlásí, autoři jako Ian McEwan či Margaret Atwoodová rezolutně popírají, že by jejich sci-fi romány byla sci-fi. To však vypovídá více o jejich představě o tomto žánru (pro McEwana symbolizovaného antigravitačními botami, jak sám řekl, a pro Atwoodovou „chobotnicemi ve vesmíru“) než o žánru jako takovému.

Žánrová a nežánrová fantastika se obvykle odlišují tím, kde mají texty své těžiště. Kdybychom z příběhu vytknuli složky postav, prostředí a děje, asi nebudeme překvapeni, že žánrová fantastika bude dbát více na děj, nežánrová na vnitřní svět postav. Prostředí může hrát výraznou roli jak svou povědomostí u druhého druhu textů, tak naopak svou odlišností a specifičností u žánrově vyhraněné fantastiky. Prvek fantastična hraje v žánrové fantastice prim, zatímco v textu autora obvykle více „mimetického“ čteme spíše snahu tento prvek upozadit. Učinit z něj přijatý předpoklad, ne však středobod a předmět zkoumání. Příkladem budiž například *Umina verze* od Emila Hakla či ze světové tvorby *Cesta* od Cormaca McCarthyho.

Mnozí současní čeští spisovatelé ochotně překračují rámec známého světa. Přiřazení ke kategorii sci-fi nicméně stále zůstává stigmatem. Miroslav Hlaučo má například v šuplíku sci-fi román, ale strategicky se rozhodl jako svou první knihu vydat magicko-realistické *Letnice*.

Bludičky minulosti

Povšimněme si čtyř románů, které bychom všechny našli v knihkupectví nejspíše v obecné kategorii Česká próza a které jsou přitom výrazně fantastické. K žánrové fantastice má z nich

asi nejblíže román *Ignis Fatuus* od Petry Klabouchové. Ten bychom mohli označit za folk horror, tedy subžánr hororu spojený s opuštěným místem, lidovými pověrami, krvavými rituály a temnými stránkami přírody. Kniha se napájí magií místa a tíží dějin. Obojí se protíná v „magické“ Šumavě. Kdybyste si na mapě vyhledali horu a řeku Křemelná, kde se děj odvíjí, možná vás zamrazí už z toho pohledu. Nekonečně rozlehlé území nikoho a na všechny strany od jmenované hory názvy obcí bez domů, obcí, před nimiž se vždy nachází slůvko „bývalá“. Po komunistickém převratu byla Šumava přefatá ostatním drátem, kolem Křemelny vznikl vojenský prostor, místní vesnice byly vystěhovány a z domů se staly terče pro dělostřelectvo. Krajina a zdejší mrtví se v tomto románu vracejí vykonat pomstu na těch, kteří jsou nějakým způsobem s bezprávním spojením.

Většina děje je situována na přelom 70. a 80. let minulého století. Ministerstvo vnitřní vyšle do zmíněného šumavského území expedici vědců s cílem prozkoumat fenomén „ignis fatuus“, lidově zvaný bludičky. V lidových pohádkách to jsou skotačivá světélka, která občas někoho odlákají do bažin. Tady však nejsme v pohádce Boženy Němcové, ale bratří Grimmů. Minulost si sahá do přítomnosti, duše mrtvých nedocházejí věčného pokoje a místní se s touto skutečností naučili žít a raději se moc neptat.

Povahou vědců ale je ptát se. Zpočátku sebejistá skupina se velmi brzy promění v chuchvalec nervů podobně jako protagonisté snímku *Záhada Blair Witch*. Autorka je ke svým hrdinům nelitostná, nedává jim téměř žádnou šanci tváří v tvář silám přesahujícím lidské chápání, ale velmi dobře zapadajícím do nejrůznějších místních legend, od těch skutečných až po ty, které zavánějí lidovou povídkou. Děj je prokládán „dokumenty“ Psychoenergetické laboratoře při Vysoké škole chemicko-technologické. (Odkaz na reálný výzkum parapsychických jevů najdeme i ve fantaskním románu Markéty Pilátové *Senzibil*, případně v odlehčené rovině v televizním seriálu *To se vysvětlí, soudruzi!*)

Pohybujeme se v podobném konceptu jako knihy Josefa Kariky. Zatímco ale Karika je spíše uměřený, stylově téměř aseptický, u Klabouchové je všeho hodně. Dokud zůstává při líčení každodennosti zdejších Šumavanů, působí text věrohodně, naturalisticky; čtenář se snadno přenesení do místa i doby. Pak se ale začnou hromadit temné události a je jich příliš – jako by autorka nedokázala odolat jedinému nápadu, jak situaci zahustit a jak jí podat co nejmelodramatičtější. Autorka sama přiznává, že když o jejich předchozích detektivkách čtenáři říkali, že se čtou jako horor, rozhodla se jim ukázat, jaký opravdový horor dovede. Snad až příliš na sílu.

Kniha je však důmyslně komponovaná, náznaky, které minete během čtení možná bez povšimnutí, získají ke konci zdů-

vodnění, vše do sebe mrazivě zapadá. Skutečným netvorem nakonec není žádný lesní duch, ale příliš hmotné přízraky bývalého politického režimu. Ty, nepomstěné, tu s námi zůstávají podobně jako románoví beztelci.

Odkouzlení světa

Literární událostí loňského roku je román pozdního debutanta Miroslava Hlauča *Letnice* s podtitulem *Rozpomínání na konec světa*. Oním koncem světa je konec pre-industriální epochy, ve které ještě mohla fungovat kouzla a zázraky. Jako by autor rozvedl do románového rozsahu vtíp o tom, jak moderně oblečený inuita vpadne do rodného iglú a volá: „Ženo, podej mi tulení kazajku, jdou sem zase nějakí etnografové!“

Nacházíme se v zapadlé vesničce v horském údolí, jejíž obyvatelé žijí v až idylickém sepětí s dávno ustanovenými tradicemi a ve vzájemné pohodě okořeněné špetkou zázraků, od chození po vodě po rozmlouvání se zvířaty. Zkuste si přesadit komiks o Asterixovi do Rakouska-Uherska roku 1903 a získáte přibližnou představu, jaká tam panovala pospolitost. Do toho se ale vrátí z toulek velkým světem místní rodák Odysseus Pastýř a s sebou tak nechtěně přinese vítr změn. Je jasné, že donekonečna se toto poslední údolí skrývat před pokrokem nemůže. Do vsi míří cisařský matrikář a jemu by všechny zřejší anomálie neunikly. Ves je třeba odkouzlit, ale to se snadněji řekne, než udělat. Do toho se lidem začnou motat do života andělé a Odysseus je postaven do situace, kde musí volit mezi láskou k ženě a láskou bratrskou. Vše skutečně neodvratně směřuje ke konci jednoho světa. „Dnešek je náš Ararat,“ říká jedna z postav.

Při čtení *Letnic* máte pocit, jako by vás přikryla obří, teplá dlaň. Tak působí autorův styl, který teče vpřed radostně a s chutí, ale ještě více jakási víra v lidství a spravedlnost. Ať se dějí sebefantastičtější věci, chce se vám tomuto světu uvěřit.

Hlaučovi se podařilo trefit jazykovou rovinu, která je přiměřeně archaická, přiměřeně poetická a přiměřeně kosmopolitní, asi jako je kosmopolitní geografický prostor příběhu, v němž se mísí hned několik národností. Přitom rodným jazykem autora je slovenština, ale většinu života strávil v Česku. Tvrdí ovšem, že na Slovensku silná tradice lyrizované prózy měla na jeho psaní nemalý vliv.

V druhé polovině se román začne výrazněji profilovat jako humoreska. Dá se říci, že vysoká očekávání plynoucí z tak suverénně promyšleného a podávaného příběhu, se tak docela nenaplní. Charaktery se neprobarvují, ženské hrdinky zůstávají duchaplnými okrasami mužů, situace se začínají opakovat. Svět, který se jevil jako okouzlující, začíná připomínat sentimentální obrázky Ivy Hüttnerové. Zůstává však kouzlo duchovní roviny knihy, která nejlépe připomíná východní filozofie a nabízí jakousi odpověď na to, co dělat, když Bůh odešel a nová doba, jak víme, zářnou budoucnost nepřinese. Stejně jako u Klabouchové zde mrtví neodcházejí natrvalo, ale nejsou pro živé hrozbou. A žijí se na druhou stranu starají o to, aby po nich nezůstávala traumata. Což je snadné, protože v Hlaučově románu a možná ani myšlení žádnou vysloveně zápornou postavu ani nenajdete.

Otcem v antropocénu

Ještě zásadnější „obrat k jazyku“ provedl rovněž prozaický debutant Jonáš Zbořil ve své novele *Flora*. Již ve své básnické sbírce *Nová divočina* se dotýkal témat antropocénu, hranic mezi člověkem, přírodou a technosférou, jakož i nové divočiny člověkem opuštěných míst. Nyní do takové pustiny na kraji města, do jakési zpustlé chatové osady, umístil děj své prózy. Zbořil sám přiznává, že nevěří v příběh postavený na ději. Podle něj se ani život neodehrává v souvislých příbězích, ale spíše situacích. Na *Floře* je to znát. Dominuje styl a prostředí. Ale jak dobře dominují! *Flora* je text psaný básníkem. Slova a věty dopadají přesně a emitují kaskády obrazů, emocí. A pak je tu evokace prostředí, které je poněkud surreálné, ale vrstvení obrazů vytváří plastický, synestetický prožitek. I když je možná lepší k *Floře* přistupovat jako k básni než k próze.

S takovou výstavou je čtenář ochotný do jisté míry odpustit, že děj knihy skutečně v pravém smyslu nemá a ten jeho náznak nepůsobí příliš pravděpodobně. V díle současného mladého autora, nota bene kulturního redaktora, se nemůžeme divit intenzivní intertextualitě. Dějová situace odkazuje na *Otešánka*, název na knížku pro děti *Můj medvěd Flóra*, na konci knihy dokonce nechybí seznam použité odborné literatury.

Adam a Sára jsou bezdětný pár ve vychladlém vztahu. Poblíž chatky, kdy bydlela jejich babička, naleznou tvora, u kterého není úplně jisté, jestli je živý, nebo je to jen náhodné seskupení přírodnin a drátů. Sára si „tu věc“ osvojí, začne o ni pečovat, mlčenlivý tvor jeví jisté znaky vývoje. Podobně jako u pohádky či její filmové adaptaci od Švankmajera dějí se tu zvláštní věci, kterým se „rodiče“ zvláštním způsobem nedíví. Zároveň si je místo, kde plánovali být jen přechodně, podivně přidrží a nejsou schopni je opustit. Hlavním tématem knihy je kromě snahy o evokaci prostředí zachycení vnitřních pochodů mladého otce, který se musí vyrovnat s novým rozložením citů v rozšířené rodině. Zatímco zákruty vztahu jsou v románu rozmlážděny, novootcovství je zachyceno velmi přesně. Rodičovství jako další příspěvek do nejistoty postupujícího antropocénu.

Cosí dětského je zachyceno i v „epickém subjektu“. Ačkoliv je román označován za dystopii, jde spíše o ekologické podobnost, navíc mnohoznačně viděné, nekonkrétní. I úhel vyprávěče má v sobě cosí z nevysvětlujícího, pouze fascinovaně observačního pohledu dítěte.

My z konce světa

Podobného založení jako Zbořilova próza je i další debut, *Lover/Fighter* od Kristiny Hamplové. Jestliže *Flora* se čte jako báseň v próze, *Lover/Fighter* budí dojem deníku v próze. Osobitě jazykové vyjadřování vyprávěčky, zkoumavé ponory do vlastního nitra a vlastní intimity, směs zásadních sdělení i nepodstatných detailů, to činí z četby neurčitě voyeurický zážitek, i když víme, že se jedná o fikci.

Vyprávěččiným životem zpočátku nechtěně prolíná požívání novodobé drogy siridinu, který se nachází v mase jednoho papouška. Papouščí maso se rychle v populaci rozšíří – způsobuje růst svalů, ochlupení a agresivitu. Hrdinka je do značné

Jiný názor (proč Evropa nevzkvétá)

V posledním čísle *Interkomu* (1-2/2026) mě zaujal článek Jaroslava Veise *Evropa nevzkvétá: Jaká byla první čtvrtina 21. století?* Na základě Putinova výroku z roku 2005, „Především si musíme uvědomit, že rozpad Sovětského svazu byl největší geopolitickou katastrofou století“, Jaroslav Veis dospívá k závěru, citují: *Nic však nemělo pro svět a zejména pro Evropu tak katastrofální důsledky jako mnohaleté Putinovo usilování o obnovení ruského impéria a s ní související ideologie „ruského světa“*. A tuto výslednou myšlenku svého článku doprovází odkazem na knížku německého politologa Carlo Masaly „Když vyhraje Rusko, možný scénář“, která prý popisuje, citují: *jak nenápadně se svět může sunout k putinovské verzi*.

S názorem, že nic nemělo pro Evropu tak katastrofální důsledky jako Putinovo usilování o obnovu ruského impéria, nemožu souhlasit, protože neodpovídá tomu, co jsem v uplynulých 25 letech viděl kolem sebe a pečlivě sledoval v médiích. Katastrofální důsledky mělo a má pro Evropu něco zcela jiného než Putin, takže pokládám vůdčí tezi Veisova článku za mylnou, a pokud něco opravdu Evropu ohrožuje, je to pak lhaní do vlastní kapsy, k němuž se autor vlastně připojil. Jardu Veise znám přes 40 let, byl to on, kdo mi v roce 1985 předával mého prvního Mloka a s kým jsem se pak často setkával na půdě fandomu, takže si snad mohu dovolit se k jeho textu vyjadřovat i nadále stejně upřímně a zdůvodnit svůj zcela odlišný názor.

Začnu tím, že položím několik otázek. Může za čtyři roky trvající ekonomickou stagnaci Německa, tohoto motoru EU, Putin a jeho agrese, když by to mělo být naopak, neboť je to obvykle zbrojení, které roztáčí kola ekonomiky? Může Putin za to, že ve státech EU zanikají jedna po druhé ocelárny – a z písku granáty neuplácáš jako bábovičky – utíkají též provozy těžké chemie, vlastně se z EU vytrácí veškerý průmysl a unie tak ztratila a stále ztrácí konkurenceschopnost? Zavinił snad Putin, že během deseti let klesl eurounijní podíl na světovém HDP z 24 na

míry pasivním divákem toho, jak se jí pod rukama hrouští jak vlastní život, tak svět kolem ní. Kombinace hyperrealistických detailů života na středočeském maloměstě s fantastickým motivem vytváří velmi osobitou a velmi čtivou kombinaci umocněnou krátkými kapitolami a příjemně cynickým odstupem hrdinky od sebe sama.

I tento debut je perfektně zvládnutý stylisticky. Hamplová si dobře osvojila umění psát v bonmotech – krátkých větách uzavírajících odstavce, v nichž může být kondenzovaná celá situace či životní postoj. Autorka sama se hlásí k Bolaňovi a Vonnegutovi, my v ní čteme spíše Palahniuka (tematicky zejména *Klub rváčů*) a Jeffa Noona.

Pozvolný rozpad civilizace doprovázený divokými potyčkami skupin lidí je paralelou eroze společnosti vlivem algoritmovaných sociálních sítí. To, co pozorujeme ve virtuálním světě, je v románu převedeno do fyzické, bolestivé reality. Příběh hrdinky končí v blízké budoucnosti na ledové ploše na pražské Letné, jediném chladivém místě na rozpálené tváři krajiny tavicí se v ekokatastrofě. Při všem tom alarmistickém a občas

16 %? Je to Putinova vina, že v EU funguje pouze jedna jediná linka na výrobu tanků a pouze tři provozy na výrobu nitrocelulózy, základní suroviny pro výrobu výbušnin, a schválení výstavby nové zbrojovky trvá deset let? Je na vině Putin, že kvůli emisním povolenkám se stávají tepelné elektrárny nerentabilní, že se tyto stabilní zdroje elektrické energie nahrazují nestabilními OZE, zcela závislými na počasí, čímž se jednak neúměrně zdražuje cena elektřiny, jednak hrozí rozpadem celé energetické sítě, takže vyžadují obřímí sumy na její stabilizaci? Může Putin za to, že od roku 2035 mají být v EU zakázány automobily se spalovacími motory, přestože kromě několika snobů, úředů a taxikářů z donucení elektromobily bez dotací nikdo nekoupí? Může tedy Putin za to, že v EU nahradila tržní ekonomiku ekonomika dotační, jež je rodnou sestrou plánované ekonomiky komunistické, kterou jsme si oba s Jardou užili vrchovatě? Putinovi se liberální demokraté vysmívali, že jeho Rusko vymírá, že porodnost v této zemi tragicky klesá. Jenže, jak se ukazuje, stejně tragicky klesá porodnost i v zemích EU. Znamená to, že tedy Putin demografickou krizi do Evropy vyvezl, že ji také způsobil, nebo jsou její důvody jiné? Třebas v neustálých útocích na tradiční heterosexuální rodinu a v EU podporované „přešívání“ pohlaví již u nezletilých?

Za nic takového Putin samozřejmě nemůže, i když jeho imperiální choutky jsou zjevné a já o nich nepochybuji. Nicméně s otázkami, které jsem položil a které zrcadlil to, co skutečně ohrožuje bezpečnost a kvalitu našich životů, nemá nic společného, protože žába na prameni sedí úplně někde jinde. Za katastrofální stav Evropy, za to, že *nevzkvétá*, si může *Evropa sama*, může za to nová levicová ideologie, stejně agresivní jako komunismus, jenže ještě rafinovanější, která se uhnízdila na všech evropských politických scénách, proniká do vlád (někde už vládne trvale jako v socialistickém Španělsku, kde si zajišťuje znovuzvolení legalizováním pobytu půl milionu ilegál-

až halucinačním tónu je třeba nezapomenout na to, že *Lover / Fighter* je v jádru křehký milostný příběh.

Máme-li mluvit o trendech, poslední dvě uvedené knihy představují typ prózy, která se dívá na přítomnost či velmi blízkou budoucnost jako na dystopii. Nejsou v tom samy. K zavedenému a oblíbenému žánru postapokalyptické literatury se připojil druh nový, literatura preapokalyptická. Příroda umírá, společenská pojítka se rozpoují, zlom se blíží, nebo už nepozorovaně nastal. Nejlépe toto označení padne prozaickému debutu Elzy Aids *Přípravy na všechno* či *Prasklinám* Kláry Vlasákové. V blízkém sousedství pak najdeme *Jezero* Biancy Bellové, *Vítr – tma – přítomnost* Václava Kahudy, *Kov* Karla Veselého, *Logoz* Davida Zábranského či poslední dva romány Stanislava Bilera. Repertoár tohoto subžánru přichází vhod vždy, když autor či autorka potřebují podat svědectví nikoliv jen o lidské situaci svých hrdinů, ale i o stavu celé společnosti či rovnou celého světa. Literatura přípravy na donedávna nemyslitelné.

Ivan Adamovič

Psáno v roce 2025 pro časopis *Host*.

ních přistěhovalců) a prorostla jako rakovina do všech institucí EU. Na české politické scéně pak progresivismus především vyznávají strany TOP 09 a Piráti a, bohužel, našla úrodnou půdu i v ODS, která pod vedením expředsedy Petra Fialy zradila pravicové principy svého zakladatele Václava Klause. Což je důvod, proč z ODS odešel jihočeský hejtman Martin Kuba a založil nový politický subjekt Naše Česko.

Jako jinde na Západě i v Česku prorostl progresivismus do kulturních organizací a veřejnoprávních médií. Pevně se usadil jak v České televizi, tak Českém rozhlasu a kupříkladu vládně i v Národním divadle, z něhož se stala aktivistická alternativní scéna (viz inscenaci Wagnerovy opery *Zlato Rýna* z března letošního roku). Nemám nic proti alternativnímu divadlu, jenže nelze připustit, pokud nechceme, aby se nám naše civilizace zřítila na hlavu, aby aktivističtí umělci starší umělecká díla předělávali pod záminkou modernizace, tedy starší kulturní vrstvy z ideologických důvodů rozebírali na svoje projekty a tím je ničili, protože jejich ideologie jim diktuje, že smí existovat pouze jedna kulturní vrstva – ta jejich. Toto už jsme jednou, Jardo, spolu zažili během 40 let života v komunistické totalitě – a snad to ani jeden z nás nechce zažít znovu. Jednovrstvá kultura vždy byla a bude znakem totality – to víš stejně dobře jako já.

Výše popsanému jevu se říká kulturní války a i ony jsou součástí oné ideologie, která je skutečnou příčinou, **proč Evropa nevzkvétá**, jako byl komunismus důvod, proč nevzkvétalo komunistické Československo a proč nevzkvétal ani Sovětský svaz. Všeobecně se té ideologii říká progresivismus a má kořeny v neomarxismu „frankfurtské školy“ a myšlenkách komunistických a existenciálních filozofů. Jako byli Antonio Gramsci, Jean Paul Sartre nebo Jacques Derrida. Patří do ní agenda „boje proti změně klimatu“, lidově Green Deal, genderová studia, wokeismus a upřednostňování komunit LGBTQ+ oproti většinové heterosexuální společnosti, neboť tím vším se má docílit „dekonstrukce“ (termín Jacquese Derridy), rozuměj rozkladu kapitalismu a stávající západní společnosti.

Není vůbec náročné si uvědomit, že „dekonstrukce“, tedy **rozklad Západu** je přesně to, co si Putin přeje, co mu otevírá dveře do Evropy. Má-li tedy náš kontinent „vzkvétat“ a úspěšně vzdorovat Putinovým imperiálním snahám, musí se zbavit progresivismu, jako se zbavil komunismu a předtím nacismu, musí zrušit dotační ekonomiku včetně utopického „Green Dealu“ a obnovit ekonomiku tržní, obnovit důvěru v národní stát a vzdát se stejně utopického panevropanství. A odvrhnout další nástroje derridovské dekonstrukce, jako jsou genderová studia a neustálé se stupňující nároky komunit LGBTQ+, a obnovit úctu k heterosexuální rodině jako jedinému zdroji příštích pokolení. Jenže nic takového se neděje, jinak by nebylo možné, aby například loni v dubnu policie jen přihlížela, když se progresivistické bojůvky vrhly na povolený průvod spolku „Hnutí pro život“ a zabránily mu dojít na Staroměstské náměstí.

Progresivismus už také začal zabíjet. Loni na podzim se stal je-

ho obětí v USA Charlie Kirk, letos v únoru ukopali bjiči z Antify v Lyonu k smrti 23letého francouzského studenta Quentina Deranquea. Za tyto vraždy, za morální selhání západních intelektuálů, kteří obě vraždy omlouvají tím, že si je oběti zavinily samy, máme také vinit Putina, máme ho vinit za to, že se Antifa už neliší od zabijáckých SA-mannů, kteří pomohli do sedla Adolfu Hitlerovi? A za to, že EU není schopna prohlásit Antifu za teroristickou organizaci a místo toho staví hráze kolem **demokratických**, byť pravicových stran, jako je AdF v Německu, či sekce Patrioti pro Evropu v eurounionním parlamentu, **za to také může Putin!** Vždyť to není nic jiného než cesta k další totalitě, neboť s demokracií je to stejné jako s těhotenstvím – buď je, nebo není, žádné napůl neexistuje. Proto jakékoli omezování demokracie jen na některé politické subjekty, jen pro ty „správné“, které souzní s příslušnou ideologií, dříve nebo později vede k totalitě. Dnes jsou v Evropě těmi „správnými“ progresivisté, čemuž se eufemisticky říká *liberální demokracie*. Ty už jsi byl na světě, Jardo, když se právě toto stalo v Československu. Připomínám volby v roce 1946, jichž se směly zúčastnit pouze socialistické strany, ostatní zůstaly za plotem – a za dva roky přišel komunistický puč! Komunisté své vládě říkali *lidová demokracie*, a po této zkušenosti soudím, že přívlakty se hodí pouze pro vína, nikoli pro demokracii.

Demokracie se prostě musí umět vypořádat s extremistickými subjekty reálným politickým programem, jenž umožňuje všem lidem, aby šli za svým štěstím, ale nikdy je nesmí zavírat do ideologických klecí jakékoli barvy, ať už hnědé, rudé nebo zelené – a tím vezme extrémistům vítr z plachet. Jestliže ale kvůli nějaké ideologii poskytuje svobodu jen jejím stoupenkům, vnucuje všem ostatním jen jediný recept na život a proti odpůrcům používá ochranný kordon, **skončí tak či tak totalitou**. A to budou ty katastrofální důsledky, o nichž píšeš, nikoli však přičiňením Putina, ale progresivismu, jenž takto rozděluje lidi a jemuž Evropa propadla.

Pokud si budeme stále lhát do kapsy a zavírat oči před skutečnou příčinou, dělat za Putina viníka všeho špatného v Evropě – jako by invaze na Ukrajinu nestačila! – svádět na něj, proč *Evropa nevzkvétá*, staneme se opravdu obětí ruské agrese, protože je to progresivismus, který učinil Evropu bezbrannou a tedy pro USA nikoli spojencem, ale koulí na noze. Je to progresivismus, který je **skutečnou katastrofou** Evropy, protože tato ideologie nepřestává bránit obnově obranného průmyslu (i když řečnění o tom jde Ursule von der Leyen skvěle) a způsobuje, že na obranu nemá EU peníze, poněvadž je promrhala a stále promrhává v „Green Dealu“, aniž by něčeho podstatného v „boji proti změně klimatu“ dosáhla. Každý, kdo si umí spočítat, že dvě a dvě jsou čtyři, ví, že buď se bude financovat obrana před Putinem nebo „Green Deal“, obojí však nelze, což mimo jiné potvrdil Evropský účetní dvůr. Ano, německý politolog Carlo Masala má kouzlem nechtěného pravdu – **Evropa se opravdu sesune k putinovské verzi světa, ke své verzi totality, pokud se závčas nezbaví progresivistické ideologie**.

To jsou důvody, milý Jardo, proč s tebou nemohu souhlasit.

František Novotný, tvůj kolega a vrstevník

Nic starého nezapomněli, ale něco nového se naučili

Při práci na své studii jsem objevila hezký dopis Jevgenije Primakova (1929–2015, 1998–1999 ruský premiér) Leonidu Brežněvovi z roku 1971 o situaci na Blízkém východě. Je to zajímavé čtení, některé věci se změnily, některé zase vůbec ne. Šlo také o první zaznamenaný návrh na započítí rozhovorů s Izraelem po přerušení vztahů po šestidenní válce v roce 1967 (k plnému obnovení vztahů došlo až v roce 1991).

Ale už tehdy v roce 1971, jen pár měsíců po tomto dopisu, jednal Primakov v Tel Avivu s tehdejší premiérkou Goldou Meirovou, ministrem zahraničí Abbou Ebanem a ministrem obrany Moše Dajaniem. Rozhovory byly převážně sondážní a skončily bez konkrétního výsledku, ale šlo o první oficiálnější výměnu názorů na vysoké úrovni mezi Sověty a Izraelci. Primakov se pak po celá 70. léta setkával s izraelskými představiteli, někdy v Tel Avivu, někdy ve Vídni. Tyto kontakty sloužily hlavně k výměně informací a koordinaci politik, formálně Sovětský svaz držel proarabský kurz.

Primakov byl sám Žid, ale poněkud jiného ražení než třeba dvojice Kushner a Witkoff lobbující Trumpa pro útok na Írán. Primakov byl oddaný „sovětské věci“, navíc osobně sympatizoval s Araby. Ale neměl žádný problém vyjednávat s kýmkoliv a vždycky preferoval jednání před nejednáním.

Trochu mě překvapil jeho tlak na důkladné ideologické zglajchšaltování zemí Blízkého východu po sovětském vzoru. V tomto ohledu se Rusové rozhodně poučili a podstata spojeneckých režimů je vůbec nezajímá (stejně jako Číňany). Naopak tato nemoc postupně postihla západní svět.

Jinak připomínám, že Primakov měl být ruským prezidentem místo Putina, ale chtěl si došlápnout na jelcinovské oligarchy, takže radši rychle vytáhl z klobouku Vladimira a zbytek je historie ☺.

V překladu jsem se snažila zachovat i tu sovětskou topornost.

Lucie Sulovská

***

K rukám soudruha Leonida Iliče. Obecnější poznámka po návratu z Blízkého východu. Sepsal Jevgenij Maximovič Primakov dne 28. července 1971. Jeden výstik.

Uplynuly čtyři roky od začátku nynější blízkovýchodní krize. Za tuto dobu naše země prováděla aktivní politiku odporu proti izraelské agresi, pomoci arabským zemím při posilování jejich obranyschopnosti a ekonomiky. Za hlavní úspěch naší politiky lze považovat skutečnost, že vládnoucím kruhům USA a Izraele se nepodařilo zlikvidovat antiimperialistické režimy v arabském světě. Za tuto dobu byly také významně posíleny naše vojenské pozice v oblasti Středozemního moře. Avšak vedle toho jsou citelné i některé negativní důsledky uplynulého období:

1) Poměr izraelsko-arabských sil neprodělal zásadní změny ve prospěch arabských zemí. Často se říká, že čas pracuje proti Izraeli. Toto tvrzení je srozumitelné, pokud posuzujeme problém v dlouhodobé perspektivě, bereme v úvahu především krajní nesoulad lidských zdrojů (Izrael s 2,5 milionu obyvatel, obklopený 100milionovým arabským světem), stejně jako roz-

voj procesů, které v daleké budoucnosti mohou vést k technicko-ekonomickému vyrovnání arabských zemí s Izraelem.

Avšak pokud analyzujeme možnou krátkodobou nebo střednědobou perspektivu, řekněme na 15–20 let, pak se sotva podaří za tuto dobu vyrovnat vojenské možnosti stran. Projevuje se tu nejen obrovský rozdíl v současné technické, vědecké a kulturní úrovni Izraele a arabských států, ale i psychologický faktor – navzdory následkům izraelské agrese a pokračující okupaci rozsáhlých arabských území dochází nikoli k růstu, ale oslabení vojenské mobilizace arabských zemí.

2) V rozporu s mnoha dřívějšími představami se odstředivé síly, které rozdělují arabský svět v současné etapě, ukázaly být významnější než síly dostředivé, vedoucí k arabské jednotě.

Dokonce ani takový faktor, jako je nutnost společného boje za likvidaci sdíleného nebezpečí, neustále vycházejícího od Izraele, Araby nesjednotil. V řadě případů se vlastní meziarabské rozpory ukázaly jako silnější než rozpory mezi arabskými zeměmi a Izraelem.

S veškerou názorností to potvrdil přechod na okupovaná území a následné vzdání se protivníkovi u značného počtu palestinských partyzánů, kteří byli vystaveni nejtvrdějším útokům jordánské armády za shovívavosti a nezasahování ostatních arabských států.

Státní sjednocení Arabů typu konfederace Egypta, Libye a Sýrie se v současné etapě jeví jako málo perspektivní. Otázky jednoty arabských zemí budou zřejmě řešeny v souvislosti a na základě budoucích socialistických přeměn v nich – to je však proces velmi vzdálený v čase.

3) Události ukázaly, že během čtyřletého období boje za likvidaci následků izraelské agrese celkově nedošlo k výraznému rozvoji revolučního procesu v arabském světě a v řadě případů došlo dokonce k posunům opačného rázu.

Ve Sjednocené arabské republice se v současnosti pozoruje posun osy moci doprava. Za uplynulé období byly ve třech arabských zemích uskutečněny revoluční převraty – v Súdánu, Jižním Jemenu a Libyi. Avšak sociální posuny, které nastaly ve dvou nejvýznamnějších zemích (podle zdrojů a role) – svržení monarchie v Libyi a vítězství revoluce v květnu 1969 v Súdánu – nevedly k posílení marxistického prvu ve vedení.

Naopak nyní existují důvody se domnívat, že obecně sílí antikomunistická tendence v těchto zemích, a to hrozí zvratem národně-osvobozenécké revoluce. Přitom události jak v Súdánu, tak v Libyi budou mít znatelný pravicový vliv na Sjednocenou arabskou republiku a Sýrii a budou je tlačit směrem k nacionalismu.

4) Navzdory výrazným ztrátám autority a vlivu USA na Blízkém východě v prvním období po „šestidenní válce“ se tento proces následně zastavil a lze mít za to, že USA se v řadě případů daří obnovovat své pozice. V arabských zemích je pozorována tendence, navíc rozšiřující se, považovat USA za rozhodující faktor, který může sehrát svou roli při řešení blízkovýchodního konfliktu.

Všechny tyto negativní výsledky jsou v zásadě způsobeny objektivními příčinami, jejichž zohlednění při formování naší pozice se jeví jako velmi důležité. Avšak vedle toho se zřejmě projeví i některé problémy spojené s praktickým uskutečňováním naší politiky.

Zdá se, že my, zajišťující „vnější pásmo“ – růst obranyschopnosti arabských zemí, posilování jejich možností pro konfrontaci s Izraelem – zároveň nedostatečně působíme na vnitřní situaci, na přijímání rozhodnutí vládami těchto zemí ve vnitřních otázkách. Dokonce i egyptští přátelé z pokrokových kruhů říkali, že „u Rusů je ‚komplex méněcennosti‘: nezasahování do vnitřních záležitostí“.

Došlo to až tak daleko, že našeho přístupu začaly využívat nacionalistické prvky ve vedení řady arabských zemí. Vycházejí z toho, že my nakonec souhlasíme s jakoukoli jejich vnitropolitickou akcí. Někteří naši soudruzi tvrdí, že zpřísněním své pozice bychom mohli věci poškodit, driftovat arabské země k Západu. Opírají se o zkušenost práce v arabském světě, považují takový názor za nesprávný. Naopak, s námi se vždy více počítá, pokud se chováme důsledněji a tvrději – to vyvolává v arabském světě respekt.

Sovětský svaz je zřejmě natolik angažován na Blízkém východě, že má právo počítat s tím, aby spojenecké vlády ve všech důležitých otázkách jednaly jednoznačně, upřímně a důsledně a v žádném případě ne na úkor našich zájmů. Zároveň takové vlády, jako je egyptská, jsou s námi pevně spojeny a nemohou doufat v zachování své moci v případě odmítnutí těchto vazeb.

Vedle větší pevnosti našeho kurzu v arabských zemích by bylo, domnívám se, třeba podniknout i některé iniciativní kroky vůči Izraeli a USA. Je zřejmě nutné zesílit tlak na vládnoucí kruhy Izraele. Reálným prostředkem toho mohou být dodávky útočných zbraní do Sjednocené arabské republiky. Izraelské vedení by nemělo jednoznačně vylučovat možnost odvetného

úderu ze strany Organizace pro osvobození Palestiny na vojensko-průmyslové objekty Izraele.

Avšak vedle toho se jeví jako účelné i navázání kontaktů s určitými kruhy izraelského vedení. Obnovení diplomatických vztahů s Izraelem by v současnosti způsobilo vážnou újmu našim vztahům s arabskými zeměmi a nepomohlo by řešení konfliktu na spravedlivém základě. Zároveň by však neoficiální kontakty mohly napomoci objasnění jednotlivých pozic nebo odhalení různých skupin či prvků v izraelském vedení, které by se v budoucnu mohly ukázat jako pro nás přijatelnější. Washington má určité možnosti manévrování i proto, že vede aktivní politiku vůči oběma stranám konfliktu.

Domnívám se, že by také bylo dobré pokusit se narušit u Američanů přesvědčení o neotřesitelnosti jejich zájmů na Blízkém východě. Achillovou patou Američanů jsou jejich ropné zájmy v arabských zemích. Možná by stálo za to provést odpovídající práci s některými organizacemi a skupinami Palestinců za účelem vytvoření hrozby pro ropná pole a ropovody amerických společností v oblasti.

Určitý efekt by mohla mít i cílená „úniková“ informační kampaň o připravovaných aktech diverze a sabotáže jako „nové taktiky Palestinců“ v případě, že USA budou nadále zaujímat jednostrannou proizraelskou pozici. S přihlédnutím k významu blízkovýchodního konfliktu ve vnitropolitickém životě USA by bylo zřejmě užitečné prozkoumat možnosti našeho vlivu pomocí těch či oněch opatření na Blízkém východě na nadcházející volební kampaň amerického prezidenta.

Poznámka na závěr. V případě vzniku nebezpečných krizových situací jsou v USA při prezidentovi obvykle vytvářeny skupiny vysoce kvalifikovaných expertů, představujících různé resorty a organizace, pro vypracování kurzu, koordinaci a uskutečňování politiky. Jeví se mi účelným vytvořit u nás takovou skupinu pro všestrannou analýzu situace na Blízkém východě a pro konkrétní doporučení zahraničněpolitických akcí SSSR.

Odposlechnuto: U nás v Kocourkově

Jak se asi cítil vrchní ředitel sekce právní a konzulární MZV Martin Smolek, když si na Zamini vyseděl místo v Ústavním soudu, a ten první, co udělal, „zrušil“ smlouvu s Vatikánem, kterou Smolek pod vedením Lipavského vyjednával. **Grok**

První republika měla jako velké téma – řečeno dnešním jazykem – vyrovnání s habsburskou minulostí. Paralelně tu rozkvetl péčí elit květ komunismu, který pak v roce 1948 přinesl plody a sklízeli jsme je čtyřicet let.

Po převratu si děláme starosti s vyrovnáním se s komunistickou minulostí a paralelně se tu péčí elit rozvíjí květ progresivismu.

Pardubický případ může být kritický bod. Zatím to vypadá na frašku, ale může to být součást globální intifády. Přečtete si pana Patočku v *Deníku Referendum*, který tu otevřeně vyzývá k likvidaci Izraele – žádné dvoustátní řešení. Prostě: konečné řešení izraelské otázky. Vedle této genocidní výzvy jsou výkřiky o hrozbě dezinformací směšné. Odtud přichází mráz... a obávám se, že tentokrát ze Západu.

Ondřej Neff

Od kolektivu *Prague4PalestineYouth* jsme byli informováni, že jeden ze zadržených pro podezření z teroristického útoku v Pardubicích je „DJstvo, fotografstvo a umělecstvo, kterx sdílí svou práci online“. Tady se nemusíme dohadovat, zda to je, nebo není symbol pošahanosti této subkultury, odpověď je jasná. Pozoruhodné je, že i v situaci, kdy se snaží vyvolat sympatii a solidaritu veřejnosti se svým druhem, trvají na svém pажyku, který je veřejnosti odcizuje. Říkají: Jsme jiní než vy, nechceme s vámi sdílet svět, chceme ho překopat k nepoznání a vy na to musíte přistoupit. Možná by rádi kamaráde uchránili před vězením, ale předvedt věrnost ideologii je jim přednější. Dal by se na tom vyučovat termín *signalizování ctnosti*.

Martin Weiss, týdeník Echo

Zatímco dosud rozhodovalo o tom, zda je něco demokratické, to, že to bylo přijato podle určité procedury, nyní mělo být demokratické jen to, co splňuje konkrétní obsahové požadavky.

Jan Holzer, profesor politologie na MU

Satira z dovozu je u nás realitou.

Ondřej Bratinka

Časem s vědou - březen

● velkých činech vědy, techniky a medicíny

Královna komet - mezi dvěma návraty

S kometami na obloze se lidé setkávali odpradáвна. A poněvadž byli pověřčiví, pokládali jejich „zjevení“ za znamení, že se blíží něco neobvyklého. Nu a poněvadž naši předkové neměli snadný život, přednostně se jim nabízelo spojení s událostmi nepřiznivými, pravda, jak pro koho. Několik příkladů:

Kometa nazývaná od poloviny 18. století Halleyova se v Anglii objevila na jaře 1066 a zvěstovala bitvu u Hastingsu, kde Vilém Dobyvatel vyrval Anglii z plenu Anglosasů a věnoval ji v plen Normanům.

Nad Prahou se objevila na podzim 1378 a „přivolala“ smrt Karla IV.

V červnu 1456 v Evropě předznamenala krvavou bitvu s Turky u Bělehradu.

Asi nejděsivější příklad ale nesouvisí s kometou Halleyovou. Na konci jara 1664 se nad Londýnem ukázala kometa „barvy chabé, mdlé, matné a pohybovala se ztěžka, chmurně a pomalu“ (Daniel Defoe). Koncem téhož roku zemřeli první lidé na morovou epidemii (později nazvanou „Velký mor“). Vzápětí Londýn zpusťošil takzvaný Velký požár. Při návratu vlasťice Halleyovy na jaře 1986 zase vybuchla jaderná elektrárna v Černobylu.

19. století přineslo velký rozmach vědy i techniky, ale do duší lidí se to propalo jen zčásti. Když se koncem roku 1909 objevila na obloze Halleyova kometa, veřejnost se rozdělila na dvě skupiny: Ta menší osvícenější se těšila na výjimečný spektakl, ta zaostalejší propadala panice. Koneckonců - necelé dva roky stará tunguzská událost vázla ještě v živé paměti, a pokud někdo zapomněl, připomínal ji oblíbený pražský kuplet: „... přiletí kometa a prašťi do světa...“ Karel Václav Rais popisuje, jak musel tišit vyděšené skaláky z řeporyjských lomů... Slabší jedinci páchali sebevraždy. Milan Rastislav Štefánik, vzděláním astronom, zase považoval za nutné poslat z Paříže na Slovensko uklidňující zprávu. (Potom odplul na Tahiti, odkud chtěl pozorovat přechod komety před Sluncem. Tehdy se nevědělo, že její jádro je příliš malé na to, aby bylo vidět, navíc stejně bylo pod mrakem.)

O jednom typickém očekávání vypovídá zpráva z vesnice Svatý Mikuláš v Polabí:

Již po několik neděl tone obyvatelstvo ve stálém strachu před příchodem Halleyovy komety a panuje všeobecné přesvědčení, že nastane konec světa, poněvadž kometa Zemi jistě rozbije. Když v noci na úterek vypukl v obci osm kilometrů vzdálené velký požár, jehož záře červeně zbarvila oblohu, myslil ponocný, že hrozná kometa se již blíží, v úzkosti troubil na roh ve všech sil a probudil celou vesnici ze spánku pronikavým voláním: „Soudný den je tady!“ Poděšení lidé vybíhali polonazí z domu, aby skončili bídný pozemský život aspoň pod čirým nebem. Rychle byly vyneseny zásoby potravin a nápojů a na návrší počaly u planoucích ohňů pravé orgie požitků. Všichni v rychlosti jedli a pili, co kdo mohl, a chvílemi se také

modlili, aby ani jejich duše nepřišly zkrátka... Všechny ohledy a přetvářky zmizely, každý jevil se takovým, jakým byl... Hojně víno počalo jevití účinek a brzy nebylo v celé vesnici strážlivého člověka. Výskali, tančili a veselili se, až většinou vysílení klesli k zemi a usnuli. K velikému překvapení probudili se za jasného dne a nemohli se vzpamatovat z údivu, že nenastal konec světa, jak se mělo státi. Byli tím upřímně pobouřeni...

Avšak báli se i někteří hvězdáři, hlavně v polovině května: 18. a 19. dne toho měsíce Země prolétala kometárním ohonem, ve kterém byly během přiletu detekovány i jedovaté plyny oxid uhelnatý, kyan a dikyan. Farmaceutické firmy dokonce začaly prodávat pilulky proti otravě.

Kometární ohon je však příliš říd'ounký na to, aby znamenal nebezpečí, a tak Halleyova kometa nakonec přinesla „pouze“ jeden z nejpůsobivějších okem viditelných astronomických úkazů století: byla mimořádně jasná, v květnu 1910 její ohon dosahoval délky přes 100 milionů km a na obloze zabíral až 50 úhlových stupňů; táhl se oblohou podobně jako Mléčná dráha.

(Většina laiků ve skutečnosti pozorovala dvě různá tělesa: V lednu 1910 se na nebi objevila neperiodická *Velká lednová kometa* jasnější než Venuše i než krátce nato kometa Halleyova. Ta byla k prostému vidění od počátku jara, zatímco lednová kometa zmizela v polovině února.)

Jakkoli nějaké poslové špatných zpráv se vždycky najdou, při zastavení zatím posledním už převládá rozum. Kometu poprvé vyfotil už v říjnu 1982 pětimetrový teleskop v kalifornském Mt. Palomaru. Od konce roku 1984 jí v ústrety vystartovalo pět sond - dvě sovětské Vegy (nesly i československou součást), japonské Susei („Kometa“) a Sakigake („Průkopník“) a západoevropský Giotto (americká sonda byla kvůli škrtům v rozpočtu NASA zrušena). Nejlépe si vedl Giotto, který v prvních minutách 14. března 1986 ve vzdálenosti asi 140 milionů km od Země rychlostí skoro 70 km/s prosvištěl pouhých 600 km od jádra, přičemž pořídil barevné snímky a proměřil okolí. Takže víme, že jádro nejjasnější komety patří k nejtemnějším tělesům sluneční soustavy. Má na kometu nadprůměrné rozměry 16 × 7 × 8 km a pokrývá ho nepravdělná vrstva prachu. Plyn živící ohon uniká jen z několika málo oblastí.

Nejimpozantnější se zatím poslední halejka jevila Zemi na jaře 1986, kdy její hlava zářila skoro jako Polárka, chvost měřil přes 50 milionů km (cca 25 úhlových stupňů). U nás byla vidět špatně.

Jedenatřicátý registrovaný návrat Halleyovy komety v roce 2061 padne do zcela jiného, nejspíš mnohem našponovanějšího prostředí. Co za zkazky a poznatky přinese tentokrát?

František Houdek

Odposlechnuto

Chuck Norris vyčerpá všechna data neomezeného tarifu.

Viktor Janiš

Múzy kosmické

Třeštění letitého popularizátora 160

Halleyova kometa inspirovala nejen vědce (skrže Múzu astronomie Uranii), ale i umělce. Z nich nejstarší známý byl Ital Giotto di Bondone, který – inspirován návratem komety roku 1301 – na své fresce *Klanění tří králů* z roku 1305 vymaloval v jedné padovské kapli betlémskou hvězdu poprvé s ohonem a založil tak tradici vlasatice. (A my teď víme, proč se sonda k Halleyově kometě roku 1986 jmenovala právě Giotto.)

Z českých básníků měl nejbliž k astronomii Jan Neruda. Byl kmotrem zakladatele Ondřejovské hvězdárny Josefa Jana Friče, navštěvoval na univerzitě přednášky z astronomie. Svoji náklonnost k všehomíru projevil ve sbírce *Písně kosmické* (1878), která kromě dokonalého veršotepectví zaujme věcnou správností (vzhledem k tehdejšímu stavu poznání) a v neposlední řadě i vizi ve své ambici takřka startrekovskou:

*Ty věčné hlasy proroků,
že také mrtví budem,
nuž ano, ano, víme to –
my Světa nepřebudem!*

*Co rozkvétá, to odkvétá,
co vzešlo, zase chřadne,
a Zem i s lidstvem rozkvětlým
jak bílá růže zvadne.*

*Však proto smrti myšlenkou
my srdce nezbodáme!
my vyžijem a dožijem
a Světu příklad dáme!*

*Dřív Světa původ seznáme
a sil všech tajné zdroje,
dřív na dno časův sestoupnem
a sečtem světův roje!*

***Před žádnou, žádnou záhadou
své šíje neskloníme,
o nebes klenby nejzazší
svým duchem zazvoníme!***

*My umřem, avšak dříve si
hrob vysteleme slávou,
Svět celý musí nad hrobem
stát s obnaženou hlavou.*

(Ach, proč jen mám nad těmi verši pocit,
že mi ulítlý včely?!)

Jan Neruda (* 1834) při návratu Halleyovy komety roku 1835 ještě čural do plenek a zemřel dlouho před jejím dalším návratem v roce 1910, proto ji nikde v *Písních* nezmiňuje. Komety jako takové však ano:

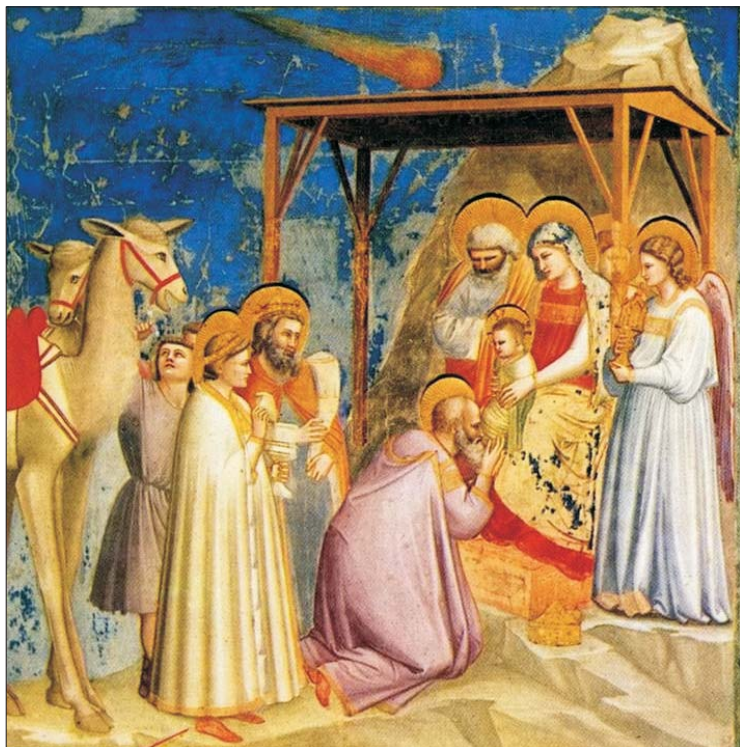
*Aj, tamhle dřímavých jiskerek,
jak když rukou rozhodí květů,
to letí prostorem kometa,
kostnice umřelých světů.*

Také si utahuje z jejich špatné pověsti:

*O kometách že těžká řeč,
rozhodnout že to nechce,
míni však, že by nemělo
soudit se příliš lehce.*

*Nejsou snad všechny nešťastny,
nejsou snad zhoubny všechny,
o jedné ale vypráví
sám rytíř Luběněckí:*

*sotva se její paprsky
odněkud k nám sem vdraly,
vskutku se v glinské hospodě
hanebně ševci sprali.*

Jaroslav Seifert zažil návrat v roce 1910 jako kluk, bylo mu něco přes osm. Po více než půl století svůj dětský zážitek s ní popsal v básni *Halleyova kometa*:

*Neviděl jsem v té chvíli nic,
jen samá cizí záda,
ale hlavy pod klobouky prudce se pohnuly.
Ullice byla plná.*

*Byl bych se vydrápal nejraděj po prstech
na holou zeď,
jako to zkoušejí pijáci éteru,
ale vtom se chopila mé ruky
ženská ruka,
udělal jsem pár kroků,
a přede mnou se otevřely hlubiny,
kterým se říká nebe.*

*Věže katedrál dole na obzoru
byly jako vystřižené
z matného staniolu,
ale vysoko nad nimi se potápěly hvězdy.*

*Támhle je! Už ji vidíš?
Ano, vidím!
V chomáčcích jisker, které nehasly,
hvězda se nenávratně ztrácela.*

*Byla sladká jarní noc
po půli května,
vlahý vzduch se vzedmul vůněmi
a já ho vdechoval
i s prachem hvězd.*

*Když jednou v létě jsem si přivoněl
— tehdy jen pokradmu —
k vysokým liliiím
— prodávali je u nás na trhu v kuchyňské konvi —,
kdekdo se mi pak smál.
Na tváři také měl jsem zlatý pyl.*

Seifert zemřel v lednu 1986, pár týdnů před jejím zjevením prostému oku.

(Americký spisovatel Mark Twain se narodil v listopadu 1835, kdy halejka procházela přísluním, a sám si předpověděl, že s jejím návratem jeho život skončí; zemřel při jejím dalším návratu v čase její největší jasnosti 21. dubna 1910.)

Jaromíru Nohavicovi bylo v roce 1986 třiatřicet a Halleyovu kometu zažil v nejlepších tvůrčích letech. Pod jejím vlivem napsal píseň *Kometa*:

*Spatřil jsem kometu, oblohou letěla,
chtěl jsem jí zazpívat, ona mi zmizela,
zmizela jako laň u lesa v remízku,
v očích mi zbylo jen pár žlutých penízků.*

*Penízky ukryl jsem do hlíny pod dubem,
až příště přiletí, my už tu nebudem,
my už tu nebudem, ach, pýcho marnivá,
spatřil jsem kometu, chtěl jsem jí zazpívat.*

*O vodě, o trávě, o lese,
o smrti, se kterou smířit nejde se,
o lásce, o zradě, o světě
a o všech lidech, co kdy žili na téhle planetě.*

*Na hvězdném nádraží cinkají vagóny,
pan Kepler rozepsal nebeské zákony,
hledal, až nalezl v hvězdářských triedrech
tajemství, která teď neseme na bedrech.
Velká a odvěká tajemství přírody,
že jenom z člověka člověk se narodí,
že kořen s větvemi ve strom se spojuje
a krev našich nadějí vesmírem putuje.*

*Spatřil jsem kometu, byla jak reliéf
zpod rukou umělce, který už nežije,
šplhal jsem do nebe, chtěl jsem ji osahat,
marnost mne vysvlékla celého donaha.
Jak socha Davida z bílého mramoru
stál jsem a hleděl jsem, hleděl jsem nahoru,
až příště přiletí, ach, pýcho marnivá,
my už tu nebudem, ale jiný jí zazpívá.*

*O vodě, o trávě, o lese,
o smrti, se kterou smířit nejde se,
o lásce, o zradě, o světě,
bude to písnička o nás a kometě ...*

(A už je mi truchlo zas...)

Jak vidno, vesmír toť gigantický Músaion, kde se daří nejen inspiraci vědecké (matematika, fyzika, chemie, věřím, že jednou i biologie), ale i umělecké. Ale nejen. Sice není nad chléb a hry, nad búček a televizi, nad chipsy a monitor, ale marná sláva, pohled na „hvězdné nebe nade mnou“ dělá člověku taky dobře... V lepším případě i budí „mravní zákon ve mně“.

František Houdek

Sbírka na pomoc Leonardovi

Leonardu Medkovi vyhořel rodinný dům, on sám je ve špatném zdravotním stavu kvůli leukémii a aktuálně nemá vlastní bydlení. Jeho otec Ivo Medek Kopaninský při požáru zahynul. Chcete-li pomoci, můžete přispět do sbírky pořádané obcí Přední Kopanina: **Veřejná sbírka finanční pomoci pro rodinu Iva Medka Kopaninského**, více informací najdete na stránce: <https://prednikopanina.cz>

<https://www.csas.cz/cs/transparentni-ucty#/000000-0022501172/Mestska-cast-Praha-Predni-Kopanina>

Svůj příspěvek můžete poslat na transparentní konto **22501172/0800** do konce května tohoto roku, v době uzávěrky tohoto *Interkomu* je na kontě něco málo přes 700 tisíc. Pomozte vybrat alespoň milion českých, už teď seznam dárců vypadá jako adresář česko-slovenského fandumu.

redakce Interkomu

Snímek *Bouřlivé výšiny* (2026): Jedna adaptace střídá druhou

Filmový i literární svět se právě teď otřásá pod vlnou kontroverze. Nová adaptace románu *Na Větrné hůrce* (též *Bouřlivé výšiny*) rozděluje diváky na dva nesmířitelné tábory: jedni ji oslavují jako odvážnou vizi, druzí ji zatracují jako zradu předlohy. Situaci dále komplikuje další historický paradox. Zatímco dnes úzkostlivě střežíme „nedotknutelnost“ díla Emily Brontëové, samotný román vznikl v době, kdy literatura nebyla monologem jednotlivých tvůrců, ale živým, často dravým dialogem mezi autory, kteří často zůstávali anonymní.

Tradiční představa o Emily jako o mystické postavě, která v tichu yorkshirské fary vykouzila svůj temný vesmír z ničeho, je sice romantická, ale zjevně neodpovídá realitě. Na rozdíl od své sestry Charlotte, jejíž tvorba je hluboce zakořeněna v osobní zkušenosti, Emily pracovala s materiálem, který měla k dispozici v knihovně.

Zásadním, byť často přehlíženým zdrojem byl pro ni román J. G. Lockharta *Matthew Wald*. Ten vyšel v roce 1824 a jeho nová, upravená verze se objevila krátce předtím, než Emily začala psát svůj opus. Shody mezi oběma díly jsou tak výrazné, že vylučují náhodu:

v obou příbězích sledujeme temného outsidera, který vyrůstá na vřesovišti s dívkou, prožívá ponižování v rodině a po letech se vrací jako muž posedlý pomstou, když zjistí, že jeho milovaná dala přednost jinému muži. Jsou tu stejné motivy sporů o dědictví, stejné obrazy přízraků mrtvých žen i obdobný psychologický rozklad hlavních hrdinů.

Sourozenci Brontëovi osobnost Lockharta dobře znali, psali si vlastní, v podstatě dětskou variaci na *Blackwood's Magazine*, do jehož oficiální podoby Lockhart přispíval jako jeden ze tří stálých redaktorů. Brontëovi si taky vymýšleli komplexní „ostrovní hry“. V nich si každý ze sourozenců zvolil reálné osobnosti jako

své hrdiny – a Emily si pro svůj ostrov vybrala právě J. G. Lockharta (spolu s jeho tchánem sirem Walterem Scottem a synem Johnem H. Lockhartem, který zemřel v dětství).

Zde se dostáváme k bodu, který v moderních diskusích často zaniká. Máme tendenci vnímat autorství velmi rigidně a literární dílo zplošťujeme na dvě extrémní polohy: buď je autor geniální a originální tvůrce, nebo je to „zlodějna“. Realita 19. století však byla mnohem víc „dialogická“. Tehdejší autoři běžně navazovali na existující příběhy, variovali je a odpovídali na ně. Emily Brontëová neukradla Lockhartův text, ona ho vzala jako syrový výchozí materiál a „přeložila“ ho do vlastní, hlubší podoby. Její tvůrčí talent se projevil v tom, jak s motivy pracovala, prohazovala je mezi postavami, měnila jejich dynamiku, a především celý příběh radikálně rozšířila.

Tím, že Emily přidala druhou generaci postav, vytvořila z lineární tragédie spíše epos o transgeneračním přenosu traumatu. Zatímco Lockhart se soustředil na pád jednoho muže, Brontëová ukázala, jak se toxické vztahy přelévají i z rodičů na děti. Ani jedno dílo nemělo být romantické v moderním smyslu slova, ale krutou psychologickou studií posedlosti a moci, kde je vašeš (sebe)destruktivní silou.

Již dobová kritika, která si mj. všimla podobnosti mezi oběma romány, byla (u obou děl) znechucena temnotou a „amorálností“ postav. Pohlaví autorů pro recenzenty nehrálo žádnou roli, protože za svého života oba publikovali striktně anonymně.

Až budete sledovat nejnovější filmovou verzi *Větrné hůrky*, neměli bychom se ptát jen na to, nakolik je věrná knize. Měli bychom si vzpomenout, že samotná předloha byla výsledkem odvážné literární adaptace. Literární zručnost Emily Brontëové tkvěla v tom, že dokázala cizímu příběhu vdechnout novou, nadčasovou intenzitu.

Marie Michlová

Odposlechnuto

Jen jsem si [v souvislosti s případem vražd ze cti v Magdeburgu] vzpomněl na jeden dvacet let starý příběh. Pomáhal jsem tehdy tátovi, který připravoval dokument o Jezidech, při natáčení s jezidskou komunitou v Německu. Jezídi jsou malá pronásledovaná menšina z Blízkého východu, vyznávající dost specifické synkretické náboženství, a je pronásledovaná muslimy.

Zároveň je to ale také uzavřená, na kasty rozdělá společnost, která vyžaduje od svých členů dodržování celé řady pravidel (včetně domluvených sňatků v rámci kasty atd.).

No a já jsem domlouval natáčení s jedním mladým progresivním jezidským aktivistou, který v rámci jezidské komunity bojoval za její větší otevření, uvolnění pravidel atd. Byl to takový buič a bořitel tabu. Pak se odmlčel a už se neozval. Když jsme nakonec v Německu byli na natáčení, zjistili jsme, že je ve vězení. Zavraždil svou sestru, za to, že si chtěla vzít nejezída.

Tím chci říct, že kultura (v nejširším slova smyslu) propojená s náboženstvím je v blízkovýchodních společnostech zakořeněna mnohem silněji, než si tady vůbec dovedeme představit. A i když se [migranti] snaží, tak to z nich někdy „vybublá“.

Matyáš Zrno

DOGMA

ASH – sci-fi horor, jehož trailer je asi tak milionkrát napínavější než film sám a který navzdory názvu nemá s klasickým *Vetřelcem* (naštěstí) lautr nic společného. Natočené ve tmě, blbě, na základě špatného a přitom odhadnutelného scénáře... Marná strachu snaha.

ČERNÝ OSTROV (2021) – německá snaha o tradiční thriller, která nakonec nevyznívá tak špatně, jak by se z definice mohlo zdát. Mimo jiné i díky Alici Dwyer, nad kterou až do konce váháte, jestli ji chcete ojet nebo přejet, a také kvůli mírnému (ne)milému překvapení za půlkou. Jo jo, je v tom filmu něco, čehož kousek zůstane i ve vás.

DŮM PLNÝ DYNAMITU – režisérka neprávem oscarového *Smrt čeká všude* natočila film o čtvrt hodině, ve které se na Ameriku řítí jaderná střela s nezjištěným původem. Film, který nemá finále; jehož sériově seřazené pohledy do různých pater nejvyšší politiky měly být propojeny paralelně a ve kterém se bůhvíproč opět sní o černém prezidentovi. Nicméně doufejme, že jde o naprostou fikci vyucanou z prs(t)u – protože jestli ne, tak protijaderný deštník USA nevoří už ani ty dráty... lidi, co mají moc a povinnost rozhodovat, to nedokážou... a jejich podřízení budou místo volání do zbraně volat členům svých rodin. Prostě Idris Elba opět trpí a my s ním.

EXPEDICE: DŽUNGLE – tak nák nefunguje... Ne že by se tvůrci nesažili, ale nefunguje. Akce – a že jí není málo – nevzbudí v divákovi to správné nadšení, podobnost tří hlavních protagonistů (včetně lodě) s hrdiny *Africké královny* zůstala neproměněna, *Piráti z Karibiku* coby vzor zůstali nedostiženi, ústřední padouch je mnohem víc ústřední než padouch, a tak dále. Až je člověku líto, že ho ta snaha a barevnost a všechno nechává chladným, ale holt tak nák nechává...

GODZILLA MINUS ONE – když je Godzilla na plátně, jde o jeden z nejlepších godzillických filmů za mnoho posledních let. Když není, zbývá japonské válečné trauma, japonská mentalita a velitelská demoralita. Já jim to všechno přeju, ale znovu se na ten film podívám, až jej někdo sestříhá pouze na záběry s Godzillou.

HRANICE PŘEŽITÍ (2024) – není příliš záživná, ale o to je blbější. Nebetyčně blbější. Blbější přesně do výšky 2440 metrů nad mořem, do které – na decimetr přesně – na lidi útočí podivná monstra, a vy se do konce filmu nedozvíte proč. Asi opravdu jen proto, aby mohl vzniknout unylý příběh o tom, jak se neohrožený otec vydává do nebezpečí pro záchranu svého synka (hádejte, jakou mají barvu pleti) s dalšími dvěma statečnými (hádejte, jakého jsou pohlaví). A hádejte, jestli přitom, skoro mimochodem, nezachrání svět...

NA ZÁPADNÍ FRONTĚ KLID (2022) – se nesoustředí na předvedení knihy, nýbrž pekla zákopové války. Pokud na to divák přistoupí, dostane se mu vrchovatou měrou bahna, krve, utrpení a smrti, snesitelnějších o fakt, že se to děje v první řadě Němci, který navíc nastoupil do armády dobrovolně a s nadšením. Dě-

jepisáři nechť to promítnou ve třech hodinách výuky a zbyde jim dost času na druhou polovinu 20. a začátek 21. století, čehož se naší politicky ztracené generaci nedostalo...

RED ONE – je důsledek amerického předpisu, že na každé Vánoce musí být alespoň jeden nový film o Vánocích. V tomto připomíná severní pól Gotham, Santovy saně batmobil a jeho příbytek – pozor, změna! – věž Avengers. Přitom snímku nelze upřít snahu: má akci, vtipy i nápady, ale také přehnanou dvouhodinovou délku, hluchá „sblížovací“ místa a prapodivný odstup od všech svých postav. Kdyby byl lépe vyladěný, nebo kdyby mi bylo šest, mohl zabodovat, ale takhle...

SISU + SISU: ODPLATA – jsem viděl v rámci jednoho dvojpromítání, a tak ani tady je nebudu dělit. Jak řekl kamarád Martin Bečvář: nechte mozek v šatně a běžte se bavit. Každý národ má právo natočit si film(y) oslavující bezuzdné násilí a nesmrtné hrdiny, a tenhle finský produkt je prostě fajn. Němci v prvním dílu nepadají sice moc jako Němci (to Britové jsou mnohem lepší nácci – díky, Michaeli Byrne) a druhý díl už vztahuje zakrvácené ruce po sebeaparodii, ale pro to autorské potěšení z filmářských možností ubližovat špatným lidem *Sisu* odpustím v podstatě cokoliv, pokud zůstane svůj.

SLUNOV RAT (2019) – bůhvíproč oceňovaná, zdoluhavá a únavná vykrádačka *Rituálu*, i když v principu dobře natočená. Pár drastických scén ale nezachrání nesympatické postavy ani pomalé tempo, ani nevysvětlí záhadu, jak to chce švédská komunita zařídit, aby za téměř naprosté absence dětí postupně nevymřela, zejména když s oplodněním musí počkat na de facto náhodnou návštěvu Američanů...

TAJEMSTVÍ LOŇSKÉHO LÉTA (2025) – není remake, nýbrž navázání na příběh a tradici předchozích snímků, za což má palec nahoru. Palec dolů ovšem za skvadru hlavních hrdinů – snadno zaměnitelných rozmazlených zbohatlických fracků, kteří si tak dlouho koledují, až si vykoledují, a divák tudíž nemá komu zmíněno palce držet. Nicméně s jakous takous atmosférou a vzpomínkou na originál se to dá jednou zhlédnout.

ÚNIKOVÁ HRA: TURNAJ ŠAMPIONŮ – je nedotaženou snahou pokračovat ve slušném prvním díle. Zápletka je překombinovanější, pastí přehnanější, triky lacinější a možnosti zabijácké firmy absurdnější. Nicméně podstata pořád svým způsobem funguje a kyselinová sekvence je nezapomenutelná.

V PASTI – je postapo horor o démonech, kteří nejsou vidět, ale všichni je vidí. Ti normální následně spáchají sebevraždu (blondýnky ovšem jen tlučou hlavou do skla), ti štemplem označení za nenormální jsou nadšení a chtějí víc a víc a ještě víc. A protože tohle není až do konce vysvětleno – a logické aspekty v příběhu tím nekončí –, bude řadě diváků se mnou v čele zhusta fuk, co se stane s ústřední trojicí matka a dva haranti, a spíše je bude (marně) zajímat osud dvojice, která se po konci světa zachová mnohem logičtěji: napřed si zašuká a pak ukradne auto.

Snad si alespoň zapamatovali, že když se začnou dívat divně věci, to nejhorší, co můžete pro sebe udělat, je zachraňovat lidi...!

Filip Gotfrid

Czech 21st Century Short Stories

Třetí antologie české science fiction a fantasy japonského nakladatelství *Heibonsha Library* je na světě. Čtenáři v ní najdou povídky pěti českých autorů a tří autorek:

Pavel Fritz: To, co milovalo Arthura Brookse
Vilma Kadlečková: Lamarinis hoří
Jan Poláček: Cesta hrdiny
Jan Hlávka & Jana Vybíralová: Žiješ jen jednou
Petr Stančík: Dutý septagon
Julie Nováková: Instance
Martin Gilar: Bod tání

První místo v nevyhlášené soutěži o nejlepší logo SF klubu

NON FICTION

Václav Bělohradský

Zaslepená společnost

Eseje z doby těsně před koncem

Sbírkou jsem navrhoval poněkud většího rozsahu, ale japonština (ve sloupcích) je kupodivu docela neúpsorná a bylo třeba se vejít do 400 stran.

Zdeněk Rampas

Fantastická kniha roka 2025

Na Fandom.sk prebieha čitateľská anketa Fantastická kniha roka 2025, kde sa hlasuje v kategóriách Najlepšia slovenská kniha a Najlepšia zahraničná kniha v žánri sci-fi, fantasy a horor: <https://www.fandom.sk/clanok/anketa-fantasticka-kniha-roka-2025>

Uzávierka ankety je 12. apríla 2026. Alexandra Pavelková

Tuhle knihu jsem dostal k narozeninám, a docela mi přišla k duhu. Václava Bělohradského jsem znal jako levicového intelektuála ovlivněného italskou zkušeností, a ještě když za Prahu 6 kandidoval do Senátu, mi nestál za to, abych se zastavil u jeho stánku. Pak jsem nabyl dojmu, že u něho došlo ke srážce s realitou, na kterou na rozdíl od v Česku ukotvených levicáků reagoval názorovou sebereflexí, a začal jsem jej sledovat.

Hned v prvním rozhovoru s Danem Kaiserem z *Echa* říká: *Demokracie přežije všechno, s výjimkou zákonů na ochranu demokracie.* Cituje také Terezu Matějčkovou: *Síla demokracie tkví v absenci podstaty, jedno stanovisko potírá druhé.* A dodává: „Každý zákon na obranu demokracie etabloje nebezpečnou ideu, že demokracie má mít nějakou podstatu, že moc je vyhrzena určité třídě *moci-hodných.*“

To by se dalo interpretovat i jako kritika současné podoby liberální demokracie, viz citát Jana Holzera na straně 26 dole. O pár řádek níže ale píše: *Když naše představy o demokracii zjednodušíme, lze ji definovat jako způsob vlády, který maximalizuje pravděpodobnost, že si lidé zvolí změnu spíše než katastrofu. V každé svobodné společnosti spolu soupeří ve veřejném prostoru na jedné straně ti, kdo se snaží změnu urychlit, aby hrozící katastrofu odvrátili, a na straně druhé ti, kdo hlasatele katastrofy prohlašují za nebezpečné radikály zastrahující „obyčejné lidi“ a hájí zatvrzele status quo.*

Není pak jasné, zda samotné demokratické procedury zajistí, že se lid rozhodne správně a zda každá změna vede k odnětí katastrofy, nebo zda tu přece jen musí být někdo, kdo zná pravdu a lidu ji vyjeví. Možná třeba ty dnes často zmiňované (a dle našeho novinářstva takřka spasiltské) neziskové organizace, musíme ale zapomenout, že tyto dnes spolu s občanskou společností v Rusku vybírají peníze pro vojáky vraždící na Ukrajině.

ZR

Václav Bělohradský: *Zaslepená společnost*, Nakladatelství Karolinum, 2025, edice Sociologické aktuality, 50. svazek, 404 str., 420 Kč

